

जडिवुटी उत्पादक
(**Herbal Farm Worker**)
छोटो अवधिको
पाठ्यक्रम

(कम्पिटेन्सीमा आधारित)

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्
पाठ्यक्रम विकास तथा समकक्षता निर्धारण महाशाखा
सानोठिमी, भक्तपुर
२०७१
परिमार्जन २०७७

बिषय सूची

Table of Contents

परिचय :	4
लक्ष्य :	4
उद्देश्यहरु :	4
पाठ्य विवरण	4
पाठ्यक्रमको विशेषता :	5
तालीम अवधि :	5
लक्षित समूह :	5
लक्षित स्थान:	5
प्रशिक्षार्थी संख्या :	5
प्रशिक्षण-भाषा :	5
प्रशिक्षार्थी-उपस्थिति :	5
प्रवेश-मापदण्ड :	5
प्रशिक्षकको योग्यता :	5
प्रशिक्षक-प्रशिक्षार्थी अनुपात :	5
प्रशिक्षणका माध्यम र सामग्री :	6
प्रशिक्षण विधि र सिकाइ :	6
प्रशिक्षार्थी-मूल्यांकन :	6
श्रेणी विभाजन प्रणाली :	6
प्रमाण -पत्र प्रदान :	6
सीप परीक्षणको व्यवस्था :	6
प्रशिक्षण सम्बन्धी सुझाव :	6
अनुगमन-सुझाव :	7
पाठ्य संरचना	8
मोड्यूल १ : पेशागत परिचय	10
मोड्यूल २: पेशागत स्वास्थ्य र सुरक्षा	Error! Bookmark not defined.
मोड्यूल ३ : आधारभूत औजार, उपकरण र सामग्रीहरु	21
मोड्यूल ४ : आधारभूत कार्य.....	25
मोड्यूल ५ : प्रांगारिक मल बनाउने	2525
मोड्यूल ६ : बीउ विजन संकलन तथा बेर्ना उत्पादन	344

मोड्यूल ७ : जडीबुटी खेती गर्ने.....	488
मोड्यूल ८ : जडिबूटि वाली संरक्षण गर्ने.....	566
मोड्यूल ९ : जडिबूटि संकलन गर्ने.....	633
मोड्यूल १० : जडीबुटी प्रशोधन गर्ने.....	71
मोड्यूल ११ : प्याकेजिड र लेवलिड.....	80
मोड्यूल १२ : जडिबुटी भण्डारण गर्ने.....	866
मोड्यूल.१३ : जडिबुटी को बजारीकरण गन.....	9191
मोड्यूल १४ : उद्यमशीलता विकास.....	9696
आधार भुत औजार , उपकरण तथा कार्य.....	988
Infrastructure and Facilities	100
आवश्यक स्टेशनरी र विविध सामग्रीहरु.....	101

परिचय :

यस जडिबुटी उत्पादक (Herbal farmWorker) पेशाको दक्षतामा आधारित पाठ्यक्रम जडिबुटी उत्पादक खेती कार्यसंग सम्बन्धित छ । यस पाठ्यक्रमले जडिबुटी उत्पादकको लागि आवश्यक आधारभूत सीप र ज्ञान समावेश गरीएको छ । यस पाठ्यक्रममा आधारित तालीम कार्यक्रमले एकातर्फ प्रशिक्षकहरूलाई पाठ्यक्रममा समावेश भएका ज्ञान र सीपलाई प्रदर्शन गर्न तथा सिकाउन र अर्को तर्फ प्रशिक्षार्थीहरूलाई प्रयोगात्मक अभ्यास मार्फत सीप सिक्न प्रचुर अवसर प्रदान गर्दछ । प्रशिक्षार्थीहरूले पाठ्यक्रममा समावेश गरिएको ज्ञान र सीपहरू सिक्नका लागि आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू सुरक्षित तरिकाले प्रयोग गर्ने ज्ञान र सीपहरू समेत सिक्नेछन ।

यो पाठ्यक्रम अनुसार प्रशिक्षण लिएका प्रशिक्षार्थीले सैद्धान्तिक ज्ञान कक्षा कोठाको प्रशिक्षणबाट र प्रयोगात्मक सीपको लागि जडिबुटी लगउने फर्ममा अभ्यास गर्नेछन् । यी सीपहरूमा दक्षता हासिल गरिसके पछि प्रशिक्षार्थीहरूले सम्बन्धित उद्योग व्यवसायमा रोजगारी प्राप्त गर्ने पर्याप्त अवसर पाउने वा व्यवसाय गरी स्वरोजगार सृजना गर्न सक्नेछन् र गरीबी न्यूनीकरण गरी मुलुकको विकासमा योगदान दिनेछन् । यो पाठ्यक्रममा राखिएका सिकाइबाट प्रशिक्षार्थीहरू आफूसंग भएका परम्परागत सीप र ज्ञानलाई नवीन प्रविधि अनुसार सुधार ल्याउन र सम्बन्धित क्षेत्रमा आवश्यक दक्ष कामदारको रूपमा कार्य गर्न समर्थ हुनेछन् ।

लक्ष्य :

यस पाठ्यक्रमको मुख्य लक्ष्य आधारभूत तहको दक्ष जडिबुटी उत्पादक तयार गर्नु रहेको छ ।

उद्देश्यहरू :

यस पाठ्यक्रमको निम्न लिखित उद्देश्यहरू रहेको छन्:

यो तालीम कार्यक्रम सम्पन्न भइसकेपछि प्रशिक्षार्थीहरूले निम्न उद्देश्यहरू पूरा गर्ने छन ।

- विभिन्न जातका जडिबुटी खेती तथा जडिबुटी उत्पादनको महत्व, बोध गर्ने ।
- जडिबुटीका विभिन्न जातहरूको लागि औजर उपकरण बीउ विषादीको पहिचान र प्रयोग गर्ने ।
- जडिबुटीका विभिन्न जातका गुणस्तरीय जडिबुटीहरू उत्पादन गर्न ।
- विभिन्न जातका जडिबुटी उत्पादन गर्नका लागि स्थानीय स्रोत व्यक्ति भई सहजीकरण गर्न ।
- जडिबुटीको ग्रिडिङ्ग, प्याकिङ्ग, भण्डारण प्रवर्द्धन बजारिकरण गर्न
- जडिबुटी खेतीको विकास,विस्तार र प्रवर्द्धनबाट उत्पादन बढाई परनिर्भरता न्यूनीकरणका सहयोग गर्न
- कृषि क्षेत्रमा भित्रएका नवीतम प्रविधि अनुरूप कृषक तालीम संचालन गर्ने
- जडिबुटी खेती संचालन गर्नको लागि व्यावसायिक योजना बनाउने ।
- रोजगार तथा स्वरोजगार भई सीपलाई श्रमसँग आवद्ध गर्न ।

पाठ्य विवरण :

यो पाठ्यक्रम जडिबुटी उत्पादक (Herbal farm worker) ले सम्पादन गर्ने कार्यमा आधारित छ । यसमा पेशागत परिचय पेशागत, स्वास्थ्य तथा सुरक्षा, आधारभूत औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू, प्रांगारिक मल निमार्ण,जडिबुटी संकलन गर्ने, बीउविजनसंकलन तथा वेर्ना उत्पादन गर्ने, जडिबुटी खेती गर्ने ,जडिबुटी वाली संरक्षण गर्ने ,जडिबुटी प्रशोधन गर्ने Packaging र Labeling गर्ने भण्डारण गर्ने र अवलोकन भ्रमण मोड्युलहरू समावेश गरिएको छ । साथै यसमा उद्यमशिलता विकास सम्बन्धी मोड्युल पनि समावेश गरिएको छ ।

पाठ्यक्रमको विशेषता :

- यस पाठ्यक्रमले सीप विकासमा जोड दिन्छ । यस पाठ्यक्रमको ८० प्रतिशत समय सीप सिकाइमा र २० प्रतिशत समय सैद्धान्तिक ज्ञान सिकाइमा छुट्टयाइएको छ ।
- यस पाठ्यक्रमको जोड पाठ्यक्रममा समावेश गरिएका सीपहरु प्रदान गर्न वा सिकाउनमा हुनेछ ।

तालीम अवधि :

यो तालीम कार्यक्रम सैद्धान्तिक र प्रयोगात्मक समेत गरी ३९० घण्टाको हुनेछ ।

लक्षित समूह :

- यस पेशामा अभिरुचि राख्ने व्यक्तिहरु
- अधिराज्य भरका साधारण लेखपढ गर्न सक्ने व्यक्तिहरु

लक्षित स्थान:

नेपालभरि

प्रशिक्षार्थी संख्या :

एक समूहमा अधिकतम २० जना ।

प्रशिक्षण-भाषा :

नेपाली वा अंग्रेजी तथा स्थानीय भाषा ।

प्रशिक्षार्थी-उपस्थिति :

तालीम अवधि भर प्रशिक्षार्थीको उपस्थिति कम्तीमा ९०% पुगेको हुनु पर्नेछ अन्यथा प्रमाण-पत्र पाउन योग्य मानिने छैन ।

प्रवेश-मापदण्ड :

तलका आधार पूरा गरेका व्यक्तिहरु यस तालीममा प्रवेश पाउनेछन् ।

- साधारण लेखपढ गर्न सक्ने ।
- १६ वर्ष पूरा भएको स्वस्थ नेपाली नागरिक ।
- यस पेशामा अभिरुचि राख्ने व्यक्तिहरु ।
- संचालित प्रवेश परीक्षा उत्तीर्ण गरेका व्यक्तिहरु ।

प्रशिक्षकको योग्यता :

सम्बन्धित विषयमा डिप्लोमा तह वा सो सरह उत्तीर्ण

सम्बन्धित व्यवसायमा तह २ उत्तीर्ण गरी कम्तीमा १ वर्षको अनुभव प्राप्त
वा

सम्बन्धित व्यवसायमा तह १ उत्तीर्ण गरी कम्तीमा ५ वर्षको अनुभव प्राप्त ।

प्रशिक्षक-प्रशिक्षार्थी अनुपात :

- प्रयोगात्मक कक्षाको लागि अनुपात १ : १०
- सैद्धान्तिक कक्षाको लागि अनुपात १ : २०

प्रशिक्षणका माध्यम र सामग्री :

प्रभावकारी प्रशिक्षण तथा प्रदर्शनका लागि आवश्यक सामग्रीहरू:

- छापेका मिडियाका सामग्रीहरू (अभ्यास पुस्तिका, रुजु सूची)
- Non-Projected सामग्रीहरू (डिस्प्ले नमूनाहरू, फिल्म चार्ट, पोस्टर, बोर्ड, मार्कर)
- Project Media सामग्री (मल्टिमिडिया प्रोजेक्टर, स्लाईड आदि)
- श्रव्यदृष्य सामग्री (टेप, फिल्म, स्लाइडटेप, भिडियो डिस्क आदि)
- कम्प्युटरमा आधारित प्रशिक्षण सामग्री (कम्प्युटरमा आधारित तालीम र अन्तरक्रियात्मक भिडियो)

प्रशिक्षण विधि र सिकाइ :

यो तालीम कार्यक्रम प्रशिक्षण दिंदा उदाहरणयुक्त व्याख्या, प्रवचन, छलफल, कार्यादेश, समूह छलफल प्रदर्शन, अनुकरण, निर्देशित अभ्यास, अवलोकन, स्व-अभ्यास प्रयोगात्मक अभ्यास र अन्य व्यक्तिगत सिकाइ हुनेछ।

प्रशिक्षार्थी-मूल्यांकन :

- प्रशिक्षार्थीहरूले प्राप्त सीपको मूल्यांकन सम्बन्धित प्रशिक्षकले नियमित रूपमा गर्नुपर्नेछ।
- प्रशिक्षार्थीहरूले सिकेको सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञानको मूल्यांकन सम्बन्धित प्रशिक्षकले मौखिक वा लिखित परीक्षा द्वारा गर्नुपर्नेछ।
- प्रशिक्षार्थीहरूले सफल हुन प्रत्येक मोड्यूलका प्रयोगात्मक र सैद्धान्तिक दुवै मूल्यांकनमा छुट्टाछुट्टै कम्तीमा ६० प्रतिशत अंक प्राप्त गर्नुपर्नेछ।
- प्रत्येक मोड्यूलमा १ बटा आन्तरिक मूल्यांकन र एउटा परीक्षा (सम्बन्धित संस्थाले नै) लिनुपर्नेछ।
- प्रवेश परीक्षा सम्बन्धित संस्थाले नै संचालन गर्नुपर्नेछ।

श्रेणी बिभाजन प्रणाली :

- विशिष्ट श्रेणी- ८० प्रतिशत वा माथि अंक ल्याई उत्तीर्ण गर्ने
- प्रथम श्रेणी - ७५ प्रतिशत वा माथि अंक ल्याई उत्तीर्ण गर्ने
- द्वितीय श्रेणी - ६५ प्रतिशत वा माथि अंक ल्याई उत्तीर्ण गर्ने
- तृतीय श्रेणी - ६० प्रतिशत वा माथि अंक ल्याई उत्तीर्ण गर्ने

प्रमाण -पत्र प्रदान :

यो तालीम सफलता पूर्वक सम्पन्न गर्ने प्रशिक्षार्थीहरूलाई सम्बन्धित तालीम दिने संस्थाले जडिबुटी उत्पादक (**Herbal Farm Worker**) को प्रमाण पत्र प्रदान गर्नेछ।

सीप परीक्षणको व्यवस्था :

यो तालीम सफलता पूर्वक पूरा गरी प्रमाण पत्र प्राप्त गरेका प्रशिक्षार्थीहरूले राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिद्वारा निर्धारण गरिएको मापदण्ड पूरा गरेमा जडिबुटी उत्पादक (**Herbal farm worker**) तह १ को सीप परीक्षण परीक्षामा सहभागी हुन सक्नेछन्।

प्रशिक्षण सम्बन्धी सुझाव :

- १ तालीम पाठ्यक्रम पूर्णरूपमा अध्ययन गर्ने।
- २ सैद्धान्तिक प्रशिक्षण तथा सीप सिकाइको लागि पाठयोजना बनाउने।
- ३ सीपमा आधारित सैद्धान्तिक विषयवस्तुलाई प्रभावकारी ढङ्गबाट प्रशिक्षण गर्ने, गराउने।

- ४ सिकारु स्पष्ट नभइन्जेलसम्म प्रशिक्षकले सीप सम्पादन प्रदर्शन गर्ने, गराउने ।
- ५ सिकारुलाई सीप सम्पादन गर्नु पूर्व वैयक्तिक सुरक्षा उपकरण प्रयोग तथा औजार उपकरण सुरक्षा प्रत्याभूति सुनिश्चित गर्ने, गराउने ।
- ६ सिकारुलाई सम्बन्धित सीप सम्पादन गर्न निर्देशित अभ्यास गर्न लगाउने ।
- ७ सिकारुलाई सम्बन्धित सीप न्यून गल्ती देखिने गरी सम्पादन गर्न अवसर प्रदान गर्ने, गराउने ।
- ८ सिकारुलाई सम्बन्धित सीप गल्ती नगरिकन सम्पादन गर्ने अवसर प्रदान गर्ने, गराउने ।
- ९ सिकारुले स्वतन्त्र ढङ्गबाट जटिल सीपहरू सम्पादन गरेको सुनिश्चित गर्ने, गराउने ।
- १० सिकारुले सीप सिकाइको क्रममा उत्पादन गरेको बस्तु भए त्यसको मूल्याङ्कन गर्ने, गराउने ।

अनुगमन-सुभाव :

यस कार्यक्रमको सफलताको मूल्यांकन र भविष्यमा यो पाठ्यक्रम परिमार्जन गर्न आवश्यक पृष्ठपोषण संकलनको लागि यो पाठ्यक्रमले निम्नानुसारको सुभाव सिफारिस गर्दछ ।

- पहिलो अनुगमन - तालीम कार्यक्रम समाप्त भएको ६ महिना पछि ।
- दोश्रो अनुगमन - पहिलो अनुगमन समाप्त भएको ६ महिना पछि ।
- अनुगमनचक्र - दोश्रो-अनुगमन समाप्त भएको १ वर्ष पछि, प्रत्येक वर्ष, ५ वर्ष सम्म ।

पाठ्य संरचना
जडिबुटी उत्पादक (Herbal Farm Worker)

सि.नं.	मोड्युल	प्रकृति	समय (घण्टामा)			कैफियत
			सैद्धान्तिक	ब्यावहारिक	जम्मा	
१	पेशागत परिचय	सै..	१८	०	१८	
२	पेशागत स्वास्थ्य तथा सुरक्षा	सै.+ब्या.	४	१२	१६	
३	आधारभूत औजार तथा उपकरणहरु	सै.+ब्या.	२	४	६	
४	आधारभूत कार्य		२	५	७	
५	प्रांगारिक मल	सै.+ब्या.	५	२५	३०	
६	बीउ विजनसकलन तथा वेर्ना उत्पादन	सै.+ब्या.	९	५४	६३	
७	जडिबुटी खेती	सै.+ब्या.	१०	५०	६०	
८	जडिबुटी वाली संरक्षण	सै.+ब्या.	५	२५	३०	
९	जडिबुटी संकलन	सै.+ब्या.	६	२४	३०	
१०	जडिबुटी प्रशोधन	सै.+ब्या.	७	३५	४२	
११	Packaging र Labeling	सै.+ब्या.	४	१२	१६	
१२	भण्डारण	सै.+ब्या.	३	९	१२	
१३	जडिबुटीको बजारीकरण	सै.+ब्या.	४	१६	२०	
१४	उद्यमशीलता विकास	सै.+ब्या.	१८	२२	४०	
	जम्मा		९५	२९५	३९०	

सै= सैद्धान्तिक/ब्या=ब्यावहारिक

पेशागत परिचय

मोड्यूल १ : पेशागत परिचय

समय : १८ घण्टा (सै) = १८ घण्टा

पाठ्य विवरण : यस मोड्यूलमा जडिबुटी तथा जडिबुटी खेतीको सैद्धान्तिक अवधारण समावेश गरिएको छ । साथै यसमा जडिबुटी उत्पादक पेशाको महत्व तथा अवस्था समावेश गरिएको छ

उद्देश्य :

जडिबुटी खेतीको अवधारण बोध गर्न ।

विषय बस्तु :

- जडिबुटी परिचय
- नेपालमा जडिबुटी खेतीको ईतिहास
- जडिबुटी प्रकार
- जडिबुटी र जडिबुटी खेतीको महत्व
- खेतीको लागि नेपाल सरकारद्वारा प्राथमिकता प्राप्त जडिबुटीहरु (३३ प्रजाती)
- नेपालमा जडिबुटी खेतीको अवस्था (चुनौती र अवसर)
- जडिबुटी सम्बन्धी नीतिगत तथा कानुनी व्यवस्थाहरु
- जडिबुटी उत्पादको काम,कर्तव्य र भूमिका

पेशागत स्वास्थ्य तथा सुरक्षा

मोड्युल २: पेशागत स्वास्थ्य र सुरक्षा

समय : ४ घण्टा (सै) + १२ घण्टा (ब्या) = १६ घण्टा

पाठ्य विवरण :

यस मोड्युलमा पेशागत स्वास्थ्य र सुरक्षा/सावधानी सम्बन्धी पेशागत कार्य गर्दा हुन सक्ने संभावित दुर्घटनाबाट व्यक्तिगत सुरक्षा सम्बन्धी उपकरण प्रयोग, प्राथमिक उपचार, औजार उपकरण सम्बन्धी कार्य कार्यस्थलको सुरक्षा सुनिश्चित, आगलागीबाट हुने क्षति न्यूनीकरण, सुरक्षा सूचना/संकेत/चिन्ह अध्ययन/ पहिचान लडेर घट्ने दुर्घटना न्यूनीकरण सम्बन्धित ज्ञान र सीपहरू समावेश गरिएका छन् ।

उद्देश्य :

- पेशागत स्वास्थ्य र सुरक्षाका उपायहरू अपनाउन ।

कार्यहरू :

१. व्यक्तिगत सुरक्षा सम्बन्धी उपकरण प्रयोग गर्ने ।
२. साधारण प्राथमिक उपचार गर्ने ।
३. औजार उपकरणको अवस्था सुनिश्चित गर्ने ।
४. कार्यस्थलको सुरक्षा सुनिश्चित गर्ने ।
५. आगलागीबाट हुने क्षति न्यूनीकरण गर्ने ।
६. सुरक्षा सूचना/संकेत/चिन्ह अध्ययन/ पहिचान गर्ने ।
७. लडेर घट्ने दुर्घटना न्यूनीकरण गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : ०.५ घण्टा

व्यावहारिक : १.५ घण्टा

कुल समय : २.० घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं.१ व्यक्तिगत सुरक्षा सम्बन्धी उपकरण प्रयोग गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १ आवश्यक जानकारी लिने। २ आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३ व्यक्तिगत सरसफाइ कायम राख्ने । ४ बुट लगाएर काम गर्ने । ५ Sun Protective Sunglass, Safety Gloves, Fullface Shields, Ear Muffs, Disposable Mask र Chemical Resistant Apron Safety Google लगाएर काम गर्ने । ६ असुरक्षाका कारकहरू (जस्तै: लामो बाहुला, कस्सिएको कमिज, कस्सिएको पाईण्ट, लामो नड लामो कपाल) बाट टाढा रहने । ७ औजार र उपकरण सफा गर्ने । ८ औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । ९ कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Personal Protective Equipments (PPE set) ● कक्षाकोठा /प्रयोगशाला कार्यशाला / <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) :</p> <p>व्यक्तिगत सुरक्षा सम्बन्धी उपकरण प्रयोग गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएका । ● PPE का उपकरणहरू प्रयोग गरी काम गरेको । ● सुरक्षा तथा सावधानीका उपायहरू अपनाएको । ● कार्यसम्पादन अभिलेख राखिएको । 	<p>व्यक्तिगत सुरक्षा सम्बन्धी उपकरण :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● व्यक्तिगत सुरक्षाका उपकरणहरू (PPE)को पहिचान र प्रयोग ● दुर्घटनाका कारणहरू ● सुरक्षा र सावधानीहरू ● कार्यस्थल, औजार र उपकरणको सरसफाइ ● औजार र सामग्रीहरूको भण्डारण ● कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):
Gloves, Helmet, Safety belt.(PPE)

सुरक्षा/सावधानीहरू (Safety/Precautions):

कडा, लामो बाहुला, कस्सिएको कमिज, प्याण्ट, लामो कपाल नपारी काम गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १.० घण्टा

व्यावहारिक : २.५ घण्टा

कूल समय : ३.५ घण्टा

कार्य (Task): २. साधारण प्राथमिक उपचार गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
१. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. व्यक्तिगत सरसफाइ कायम राख्ने । ४. प्राथमिक उपचार बाकस (First Aid Kit) को प्रयोगमा ल्याउने । ५. सामान्य चोटपटकको प्राथमिक उपचार गर्ने । ६. सामान्य घाउ तथा काटेको प्राथमिक उपचार गर्ने । ७. सामान्य घाउ तथा काटेको मलहम पट्टी गर्ने । ८. सामान्य फ्र्याक्चर (Fracture) को प्राथमिक उपचार गर्ने । ९. रक्तश्राव (Bleeding) रोक्न प्राथमिक उपचार गर्ने । १०. हिउंले खाएको अङ्गको प्राथमिक उपचार गर्ने । ११. लु लागेको व्यक्तिको प्राथमिक उपचार गर्ने । १२. जनावरले टोकेको प्राथमिक उपचार गर्ने । १३. करेन्ट लागेकोलाई प्राथमिक उपचार गर्ने । १४. कृत्रिम श्वास प्रशवास गराउने । १५. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने ।	<p>दिईएको (Given):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● प्राथमिक उपचार बाकस (First Aid Kit), ● प्राथमिक उपचार म्या ● प्रयोगशाला / काय <p>कार्य (Task): साधारण प्राथमिक उपचार गर्ने ।</p> <p>मापदण्ड (Standard):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएका । ● साधारण प्राथमिक उपचार गरेको । ● सुरक्षा तथा सावधानीका उपायहरू अपनाएको । ● कार्यसम्पादन अभिलेख राखिएको । 	<p>साधारण प्राथमिक उपचार :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● प्राथमिक उपचारको परिचय ● प्राथमिक उपचारको महत्व ● प्राथमिक उपचार बाकस (First Aid Kit) मा रहने सामान्य औषधी र सामग्रीहरू ● प्राथमिक उपचार गर्ने विधि: <ul style="list-style-type: none"> ○ चोटपटक ○ घाउ तथा काटेको ○ फ्र्याक्चर (Fracture) ○ रगत बगेको ○ हिउंले खाएको ○ लु लागेको ○ जनावरले टोकेको ○ करेन्ट लागेको ○ कृत्रिम श्वास प्रशवास ● कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- व्यक्तिगत सुरक्षा उपकरण (Personal Protective Equipment), प्राथमिक उपचार बाकस (First Aid Kit), प्राथमिक उपचार म्यानुअल

सुरक्षा/सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- म्यानुअल अनुसार विभिन्न प्राथमिक उपचारहरू गरेको ।
- औषधिहरू जथाभावी प्रयोग नगर्ने ।
- First Aid Kit प्रयोगमा ध्यान दिने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : ०.५ घण्टा
व्यावहारिक : १.५ घण्टा
कूल समय : २.० घण्टा

कार्य (Task): ३. औजार उपकरणको अवस्था सुनिश्चित गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<p>१ आवश्यक जानकारी लिने।</p> <p>२ आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने ।</p> <p>३ व्यक्तिगत सरसफाइ कायम राख्ने।</p> <p>४ औजारहरूको नियमित मर्मत सम्भार गर्ने । औजार उपकरणहरूलाई बलियोसंग जडान भए नभएको जांच गर्ने ।</p> <p>५ औजारहरूमा चिपकेको अन्य सामग्रीहरू हटाउने र सफा गर्ने ।</p> <p>६ धारिलो औजारहरूको धार ठीक भए नभएको चेक गर्ने ।</p> <p>७ औजारको नापो पनि दुरुस्त हुनु पर्ने भएमा नापी जांच गर्ने ।</p> <p>८ औजार/उपकरणहरूलाई निश्चित सही ठाउँमा राखेर सुनिश्चित गर्ने ।</p> <p>९ औजार र उपकरण सफा गर्ने ।</p> <p>१० औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने ।</p> <p>११ कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>दिईएको (Given):</p> <ul style="list-style-type: none"> जडिबूटी उत्पादक औजार उपकरणहरूको स्टोर कोठा प्रयोगशाला/ भण्डार कक्ष <p>कार्य (Task): औजार उपकरण सम्बन्धी कार्य सुनिश्चित गर्ने ।</p> <p>मापदण्ड (Standard):</p> <ul style="list-style-type: none"> कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएका । दिएको औजार हरु र उपकरणहरू जांची दुरुस्त बनाई सुनिश्चित गरेको । सुरक्षा तथा सावधानीका उपायहरू अपनाएको । कार्यसम्पादन अभिलेख राखिएको । 	<p>औजार उपकरण सम्बन्धी कार्य</p> <ul style="list-style-type: none"> औजार उपकरणहरूको स्टोर औजार उपकरणहरूको सुरक्षा औजार र सामग्रीहरूको भण्डारण कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

विविध प्रकारका जडिबूटी उत्पादक औजार उपकरणहरू ।

सुरक्षा/सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- Farm equipment safety
- Farmshop safety
- Grain Handling safety
- Outdoor farming safety
- व्यक्तिगत सरसफाइलाई व्यवहारमा ल्याउने।
- धारिला औजार उपकरणहरू प्रयोग गर्दा लाग्न सक्ने चोटपटकबाट शरीरलाई जोगाउने ।
- PPE प्रयोग अनिवार्य गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : ०.५ घण्टा

व्यावहारिक : १.५ घण्टा

कूल समय : २.० घण्टा

कार्य (Task): ४. कार्यस्थलको सुरक्षा सुनिश्चित गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
१ आवश्यक जानकारी लिने। २ आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३ व्यक्तिगत सरसफाइ कायम राख्ने । ४ कार्यस्थल नचिप्लने प्रकारको (Non slipery) भएको सुनिश्चित गर्ने । ५ कार्यस्थलमा औजारहरू व्यवस्थित ढंगले राख्ने । ६ औजारहरूमा चिप्केको अन्य सामग्रीहरू हटाउने र सफा गर्ने । ७ धारिलो औजारहरूको धार ठीक भए नभएको चेक गर्ने । ८ औजार/उपकरणहरूलाई निश्चित सही ठाउँमा राखी सुनिश्चित गर्ने । ९ औजार र उपकरण सफा गर्ने । १० औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । ११ कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने ।	<p>दिईएको (Given):</p> <ul style="list-style-type: none"> कार्यस्थल, औजार, उपकरण र सामग्रीहरू <p>कार्य (Task): कार्यस्थलको सुरक्षा सुनिश्चित गर्ने ।</p> <p>मापदण्ड (Standard):</p> <ul style="list-style-type: none"> कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएका । कार्यस्थलको सुरक्षा सुनिश्चित गरेको । सुरक्षा तथा सावधानीका उपायहरू अपनाएको । कार्यसम्पादन अभिलेख राखिएको । 	<p>कार्यस्थलको सुरक्षा सुनिश्चितता :</p> <ul style="list-style-type: none"> कार्यस्थलको मापदण्ड कार्यस्थलको म्यानुअल सुरक्षा र सावधानीहरू औजार र सामग्रीहरूको भण्डारण कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने विधि

औजार उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

सुरक्षा मापदण्ड

सुरक्षा/सावधानीहरू(Safety/Precautions):

- व्यक्तिगत सरसफाइलाई व्यवहारमा ल्याउने ।
- कार्यस्थलको सरसफाइ भएको हुनुपर्ने ।
- कार्यस्थलमा औजार, उपकरण, सामग्रीहरू अव्यवस्थित ढंगले नराख्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : ०.५ घण्टा

व्यावहारिक : १.५ घण्टा

कूल समय : २.० घण्टा

कार्य (Task): ५. आगलागी बाट हुने क्षति न्यूनीकरण गर्ने

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<p>१ आवश्यक जानकारी लिने।</p> <p>२ आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने।</p> <p>३ व्यक्तिगत सरसफाइ कायम राख्ने।</p> <p>४ फायर सेफ्टी उपकरणहरूको व्यवस्था गर्ने।</p> <p>५ फायर सेफ्टी उपकरणहरू संचालन गर्ने।</p> <p>६ अत्यधिक प्रज्वलनशील पदार्थहरूलाई मापदण्ड बमोजिम व्यवस्थित गर्ने।</p> <p>७ औजार र उपकरण सफा गर्ने।</p> <p>८ औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने।</p> <p>९ कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने।</p>	<p>दिईएको (Given):</p> <ul style="list-style-type: none"> फायर सेफ्टी उपकरणहरू र संचालन गर्ने म्यानुअल। प्रयोगशाला / कार्यस्थल <p>कार्य (Task): आगलागीबाट हुने क्षति न्यूनीकरण गर्ने।</p> <p>मापदण्ड (Standard):</p> <ul style="list-style-type: none"> कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएका। आगलागीबाट हुने खतराबाट बच्न सुनिश्चित गरेको। सुरक्षा तथा सावधानीका उपायहरू अपनाएको। कार्यसम्पादन अभिलेख राखिएको। 	<p>आगलागीबाट हुने क्षति न्यूनीकरण :</p> <ul style="list-style-type: none"> फायर सेफ्टी उपकरणहरूको पहिचान। फायर सेफ्टी उपकरणहरूको प्रयोग। फायर सेफ्टी उपकरणहरू संचालन गर्ने म्यानुअल। औजार र सामग्रीहरूको भण्डारण। कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने विधि।

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- फायर सेफ्टी उपकरणहरू।
- फायर सेफ्टी संचालन गर्ने म्यानुअल।

सुरक्षा/सावधानीहरू(Safety/Precautions):

- व्यक्तिगत सरसफाइलाई व्यवहारमा ल्याउने।
- प्रज्वलनशील पदार्थहरूलाई व्यवस्थित ढंगबाट भण्डारण गर्ने।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : ०.५ घण्टा

व्यावहारिक : १.५ घण्टा

कूल समय : २.० घण्टा

कार्य (Task): सुरक्षा सूचना/संकेत/चिन्ह अध्ययन/ पहिचान गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
१ आवश्यक जानकारी लिने। २ आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३ व्यक्तिगत सरसफाइ कायम राख्ने । ४ सुरक्षा सम्बन्धी पोष्टर, पम्पलेटहरू कार्यस्थलको राखिने स्थानमा टांस्ने । ५ सुरक्षा सम्बन्धी संकेतहरू कार्यस्थलमा स्पष्ट देखिने गरी राख्ने । ६ सुरक्षा सम्बन्धी सूचनाहरू संकलन गरी अध्ययन गर्ने । ७ सुरक्षा सम्बन्धी सूचनाहरू सहपाठीसंग छलफल गरी स्मरण गर्ने । ८ औजार र उपकरण सफा गर्ने । ९ औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १० कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने ।	<p>दिईएको (Given):</p> <ul style="list-style-type: none"> सुरक्षा सम्बन्धी संकेत र सूचनाहरू । प्रयोगशाला / कार्यस्थल <p>कार्य (Task): सुरक्षा सम्बन्धी सूचनाहरू अध्ययन गर्ने ।</p> <p>मापदण्ड (Standard):</p> <ul style="list-style-type: none"> कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएका । सुरक्षा सम्बन्धी सूचनाहरू अध्ययन गरेको । सुरक्षा तथा सावधानीका उपायहरू अपनाएको । कार्यसम्पादन अभिलेख राखिएको । 	<p>सुरक्षा सम्बन्धी सूचनाहरू :</p> <ul style="list-style-type: none"> सुरक्षा सम्बन्धी संकेतको पहिचान सुरक्षा सम्बन्धी सूचनाहरूको अध्ययन सुरक्षा र सावधानीहरू औजार र सामग्रीहरूको भण्डारण कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- सुरक्षा सम्बन्धी संकेत ।
- सुरक्षा सम्बन्धी सूचनाहरू ।

सुरक्षा/सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- व्यक्तिगत सरसफाइलाई व्यवहारमा ल्याउने ।
- सुरक्षा सम्बन्धी सूचनाहरू र संकेतहरूमा ध्यान दिने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : ०.५ घण्टा
व्यावहारिक : १.५ घण्टा
कूल समय : २.० घण्टा

कार्य (Task): ७. लडेर घट्ने दुर्घटना न्यूनीकरण गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<p>१ आवश्यक जानकारी लिने ।</p> <p>२ आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने ।</p> <p>३ व्यक्तिगत सरसफाइ कायम राख्ने ।</p> <p>४ कार्यस्थलमा नचिप्लिने व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>५ व्यक्तिगत सुरक्षा उपकरण (Personal Protective Equipment) प्रयोग गर्ने ।</p> <p>६ अग्लो स्थानमा रहेर काम गर्दा आवश्यक ठाउँ कायम राख्ने ।</p> <p>७ प्राथमिक उपचार बाकस (First Aid Kit) को व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>८ औजारहरूको नियमित मर्मत सम्भार गर्ने । औजार उपकरणहरूलाई बलियो संग जडान भए नभएको जांच गर्ने ।</p> <p>९ औजारको नापो पनि दुरुस्त हुनु पर्ने भएमा नापी जांच गर्ने ।</p> <p>१० औजार/उपकरणहरूलाई निश्चित सही ठाउँमा राखेर सुनिश्चित गर्ने ।</p> <p>११ औजारर उपकरण सफा गर्ने ।</p> <p>१२ औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने ।</p> <p>१३ कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>दिईएको (Given):</p> <ul style="list-style-type: none"> व्यक्तिगत सुरक्षा उपकरण (Personal Protective Equipment) प्राथमिक उपचार बाकस (First Aid Kit) <p>कार्य (Task): लडेर घट्ने दुर्घटना न्यूनीकरण गर्ने ।</p> <p>मापदण्ड (Standard):</p> <ul style="list-style-type: none"> कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएका । लडेर घट्ने दुर्घटना न्यूनीकरण गरेको । सुरक्षा तथा सावधानीका उपायहरू अपनाएको । कार्यसम्पादन अभिलेख राखिएको । 	<p>लडेर घट्ने दुर्घटना न्यूनीकरण:</p> <ul style="list-style-type: none"> लडेर घट्ने दुर्घटनाहरू लडेर घट्ने दुर्घटना न्यूनीकरण गर्ने उपायहरू सुरक्षा र सावधानीहरू औजार र सामग्रीहरूको भण्डारण कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने विधि

औजार उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

व्यक्तिगत सुरक्षा उपकरण (Personal Protective Equipment), प्राथमिक उपचार बाकस (First Aid Kit)

सुरक्षा/सावधानीहरू (Safety/Precautions):

प्राथमिक उपचारमा विधिमा ध्यान दिने ।

आधारभूत औजार तथा उपकरणहरु

मोड्यूल ३ : आधारभूत औजार, उपकरण र सामग्रीहरू

समय : १ घण्टा (सै)+ ५ घण्टा (ब्या) = ६ घण्टा
<p>पाठ्य विवरण : यस मोड्यूलमा जडिबुटी खेती गर्दा प्रयोग हुने औजार, उपकरण र सामग्रीहरूको पहिचान र प्रयोग सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप समावेश गरिएको छ ।</p> <p>उद्देश्य :</p> <p style="padding-left: 20px;">विभिन्न औजार र उपकरणहरू पहिचान ।</p> <p style="padding-left: 20px;">विभिन्न औजार र उपकरणहरू प्रयोग गर्ने ।</p> <p>कार्यहरू :</p> <ol style="list-style-type: none"> १. विभिन्न औजार र उपकरण पहिचान । २. विभिन्न औजार र उपकरणहरू प्रयोग गर्ने।

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू

क्र. स.	विवरण	क्र. स.	विवरण
१	बालुवा	३४	टोकरी
२	सिमेन्ट	३५	थुन्से
३	ईटा	३६	क्रेट
४	बाँस	३७	म्वाइस्चर मिटर
५	डोरी	३८	उमार शक्ति चेक गर्ने कागज
६	जस्ता पाता	३९	सिकेचर
७	प्लाष्टिक	४०	फोरसेप
९	कूटो	४१	सिड जरमिनेटर
१०	कोदालो	४२	ओभन
११	हाँसिया	४३	लेवलहरू
१२	खन्ती	४४	दुसिनासक विषादी
१३	खुकुरी र दाउ	४५	किटनासक विषादी
१४	मेजरिड टेप	४६	सुइरो
१५	माटो चाल्ने जाली	४७	डल्लेठो
१६	बाटा	४८	नोजल सहितको स्प्रेयर
१७	डोरी	४९	फस्टएड वक्स
१८	बोरा	५०	सेफ्टी हेलमेट
१९	सावेल	५१	सेफ्टी चस्मा
२०	हजारी र भारी	५२	सेफ्टी पन्जा
२१	जग	५३	सेफ्टी जुता
२२	स्पाउला र पात पत्तिङ्गर	५४	सेफ्टी माक्स
२३	गोबर मल	५५	अंकसे
२४	माटो	५६	किरा समाल्ने जालो
२५			
२६	प्लाष्टिक ड्रम	५८	पनियो

२७	गङ्गौला कल्चर (भर्मी कम्पोष्ट)	५९	पाउच/प्लाष्टिक थैली
२८	हैण्ड लेन्स	६०	पाउच सिलिड मेसिन
२९	त्रिपाल	६१	कार्टुन
३०	टेट्राजोलियम	६२	सियो
३१	डोको	६३	धागो
३२	नाग्लो	६४	पि.एच. पेपर
३३	सुप्पो	६५	प्लाष्टिक थैला/पोलीपट

आधारभूत कार्य

मोड्यूल ४ : आधारभूत कार्य

समय : २ घण्टा (सै) + ५ घण्टा (ब्या) = ७ घण्टा

पाठ्य विवरण : यस मोड्युलमा फलफूल नर्सरी सहायकलाई आवश्यक पर्ने आधारभूत ज्ञान र सीपहरु समावेश गरिएको छ ।

उद्देश्य :

फलफूल नर्सरी उत्पादन सम्बन्धी आधारभूत कार्य गर्न ।

निर्दिष्ट कार्य :

१. कृषि औजारहरुहरुको सामान्य मर्मत संभार गर्ने ।
२. कृषि जमीनको क्षेत्रफल निर्धारण गर्ने ।
३. बीउ बीजनको परिमाण निकाल्ने ।
४. मलखादको परिमाण निकाल्ने ।
५. रासायनिक मल खरीद गर्ने ।
६. स्रोत बीउ खरीद गर्ने ।
७. कम्पोस्ट खाल्टो (Pit) को आयतन निकाल्ने ।
८. नर्सरी जमीन (प्लट) लेआउट गर्ने ।

मोड्यूल ४ : प्रांगारिक मल बनाउने

समय : ५ घण्टा (सै)+ २५ घण्टा (ब्या) = ३०घण्टा

पाठ्य विवरण : यस जडिबुटी खेतीका गर्दा पेशामा प्रयोग गरिने प्राङ्गारिक मल बनाउने कार्यसंग सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप समावेश गरिएको छ ।

उद्देश्य :

१. कम्पोष्ट खाडल (Pit) तयारी गर्ने ।
२. कम्पोष्ट खाडलमा प्राङ्गारिक मल बनाउने ।
३. थुप्रो (Heap) विधिबाट कम्पोष्ट मल बनाउने ।
४. भोल मल बनाउने ।
५. भर्मि (कम्पोष्ट (Vermi-compost) बनाउने ।

कार्यहरु :

- कम्पोष्ट खाडल (Pit) तयारी गर्ने ।
- कम्पोष्ट खाडलमा प्राङ्गारिक मल बनाउने ।
- Heap विधिबाट कम्पोष्ट मल बनाउने।
- भोल मल बनाउने।
- भर्मि(कम्पोष्ट (Vermi-compost) बनाउने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा

व्यावहारिक : ५ घण्टा

कूल समय : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं ४. १ : कम्पोष्ट खाडल (Compost Pit) तयार गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. कम्पोष्ट पिट बनाउने ठाँउ सफा गर्ने । ४. एक साइडबाट बेसप्लाइन्ट(आधारबिन्दु) लिने र चिनो लगाउने । ५. आवश्यकता अनुसार बेसप्लाइन्टबाट लम्बाई २ मी र चौडाई १.५ देखि २ मि हुनेगरी चिनो लगाउने । ६. लम्बाई र चौडाईको चिनो अनुसार कोदालो/गैची/गलले खनेर साबेल र थुन्से/टोकरीको मद्दतले खाडलको माटो हटाउने । ७. खाडलको गहिराई १ मि. भए पछि खाडलको फिनिसिङ्ग गर्ने । ८. खाडल खन्दा आएको माटो उचित ठाँउमा व्यवस्थापन गर्ने । ९. औजार र उपकरण सफा गर्ने । १०. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । ११. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जमीन, ● खाडलको नक्सा, ● नाप्ने टेप <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : कम्पोष्ट खाडल (Pit) तयारी गर्ने</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएको । ● कम्पोष्ट खाडल बनाउने ठाँउ सफा गरेको । ● नाप नक्शा बमोजिमको खाडल बनाएको । ● खाडल खन्दा निस्केको माटोको उचित व्यवस्थापन गरेको । ● कार्यसम्पादन अभिलेख राखिएको । 	<p>कम्पोष्ट खाडल (Pit) तयारी</p> <p>कम्पोष्ट पिटको</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ परिभाषा ○ फाईदाहरू <ul style="list-style-type: none"> ● कम्पोष्ट पिटको उपयुक्त साईज ● कम्पोष्ट पिट बनाउदा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू ● कम्पोष्ट खाडल (Pit) तयारी गर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

कोदालो, बेलचा (साबेल), गैची (Pick), नाप्ने टेप, काठको कीला, PPE, थुन्से/टोकरी, डोरी

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरू संरक्षण गर्ने।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ५ घण्टा
कूल समय : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं.४.२ : कम्पोष्ट खाडलमा प्राङ्गारिक मल बनाउने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<p>१. आवश्यक जानकारी लिने।</p> <p>२. आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने ।</p> <p>३. कम्पोष्ट बनाउने आवश्यक प्राङ्गारिक वस्तु जम्मा गर्ने ।</p> <p>४. पुरानो कम्पोष्ट मलको जोडन घोल तयार गर्ने ।</p> <p>५. कम्पोष्ट खाडलको पिंघमा साईज अनुसार कृषिचुन १००-२०० ग्राम छर्ने ।</p> <p>६. ६ ईन्च देखि १० ईन्च सम्मको तह हुने गरी प्राङ्गारिक वस्तु एकनासले बिछ्याउने ।</p> <p>७. जोडनको रूपमा पुरानो कम्पोष्टको घोलले भिज्ने गरी छर्कने । (पुरानो कम्पोष्ट नभएमा जोडन मल (EM1, कृषिचुन, युरिया) जमीनको माथिल्लो सतहको माटो वा जंगलको मलिलो माटो वा EM1 को घोल पनि प्रयोग गर्न सकिन्छ) ।</p> <p>८. पुन प्राङ्गारिक वस्तु को अर्को तह राखेर एवं रितले जोडनको घोलले भिजाउदै जाने ।</p> <p>९. खाडल भरिएपछि गमबुट लगाएर गोडा / -याकले प्राङ्गारिक वस्तुको तहहरूलाई दबाउने ।</p> <p>१०. खाडल भन्दा माथि १ फिट सम्म अग्लो हुने गरी एवं रितले खाडल भर्ने ।</p> <p>११. माथिबाट प्राङ्गारिक वस्तु नदेखिने गरी माटो/प्लाष्टिक/पराल/छ्वाली/स्याउलाले छोप्ने ।</p> <p>१२. एक/एक महिनाको अन्तरालमा तलको माथि, माथिको तल हुनेगरी प्रांगारिक वस्तु पल्टाउने । (जसले गर्दा मल राम्रो संज्ञ एकनासले तयार हुन्छ ।)</p> <p>१३. औजार र उपकरण सफा गर्ने ।</p> <p>१४. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने ।</p> <p>१५. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● तयारी कम्पोष्ट पिट, ● प्राङ्गारिक वस्तु <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : कम्पोष्ट खाडलमा प्राङ्गारिक मल बनाउने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएको । ● कम्पोष्ट पिटको पिंघमा साईज अनुसार कृषि चुन राखेको । ● ६ ईन्च देखि १० ईन्च सम्मको तह हुने गरी प्राङ्गारिक वस्तु राखेको । ● खाडल भरिएपछि प्राङ्गारिक वस्तुको तहहरूलाई गोडा/काठले थिचेर दबाएको । ● माटोले माथिबाट प्राङ्गारिक वस्तु नदेखिने गरी ढाकेको । ● कार्यसम्पादन अभिलेख राखिएको । 	<p>कम्पोष्ट खाडलमा प्राङ्गारिक मल</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कम्पोष्ट मलको <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व <p>कम्पोष्ट मल बनाउने प्रांगारिक वस्तुहरू</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व <ul style="list-style-type: none"> ● प्राङ्गारिक वस्तु पल्टाउने विधि (प्रांगारिक वस्तु पल्टाउन कम्तिमा २ वटा खाडल बनाउने । ● कम्पोष्ट मल बनाउन चाहिने प्राङ्गारिक वस्तुको सुचि । ● कम्पोष्ट खाडलमा मल बनाउदा हुने फाइदाहरू । ● कम्पोष्ट खाडलमा मल बनाउदा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू । ● कम्पोष्ट खाडलमा प्राङ्गारिक मल बनाउने विधि ।

औजार, उपकरण र सामगहरु (Tools, Equipment and Materials) : खुकुरी/दाउ/हँसिया, अचानो, बाल्टीन, सावेल/कोदालो, गमबुट, -याक पानी, जोडन मल (EM1), कृषिचुन, युरिया, माटो, प्राङ्गारिक बस्तु, गोवर, गहुँत

सुरक्षा / सावधानीहरु (Safety Precaution) :

- प्राङ्गारिक बस्तुहरु काट्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा

व्यावहारिक : ५. घण्टा

कूल समय : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं.४. ३ : भोल मल बनाउने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. २०० देखि ५०० लि प्लाष्टिकको ड्रम लिने र ड्रमलाई घामपर्ने सुरक्षित स्थानमा राख्ने । ४. १/३ भाग गोबर, सिस्नु, तीतेपाती, वनमारा, खिरो, मेवा, निम, बकाइनो, असुरो पातहरू र खरानी (२०० देखि ५०० ग्राम) ड्रममा राख्ने । ५. १/३ भाग पानी ड्रममा राख्ने । ६. १/३ भाग गाईभैसीको मूत्र ड्रममा राख्ने । ७. ड्रमको सामग्रीहरूलाई काठ, बाँस वा निगालोको लाठीले दिनको एक पटक चलाउने । ८. ड्रमको बिको हावा नछिर्ने गरी बन्द गर्ने । ९. ड्रमलाई घाममा राख्ने । (गर्मिमा १ हप्ता र जाडोमा २ हप्ता पछि ड्रममा बनेको मल फिका चिया वा कालो रंगको देखिन्छ ।) १०. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ११. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १२. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● गोबर, ● पानी, ● गाईभैसीको मुत्र, ● EM1 <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : भोल मल बनाउने</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएको ● ड्रमलाई घाममा राखेको । ● ड्रमको बिको हावा नछिर्ने गरी लगाएको । ● ड्रमको मल फिका चिया रंग वा कालो रंगको देखिएको। ● कार्यसम्पादन अभिलेख राखिएको । 	<p>भोल मल बनाउने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● भोल मलको <ul style="list-style-type: none"> ○ परिभाषा ○ फाईदाहरू ○ प्रकार ● भोलमल बनाउदा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू ● भोल मल बनाउने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

प्लाष्टिकको ड्रम, अचानो, खुकुरी, जुटको बोरा, प्लाष्टिक, डोरी, काठको लाठी, प्लाष्टिक बकेटहरू, नाप-तौल गर्ने मेशिन, EM1, सिस्नु, तीतेपाती, वनमारा, खिरो, असुरो, मेवा जस्ता विरुवाको पात तथा डाँठहरू, गाईभैसीको मुत्र, पानी, खरानी, गोबर, रबर पाइप, मेजरिंग जग

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरू सरंक्षण गर्ने।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा

व्यावहारिक : ५ घण्टा

कूल समय : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं.४ .४ : थुप्रो (Heap) बिधिबाट कम्पोष्ट मल बनाउने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
१. आवश्यक जानकारी लिने। २. आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. पानी नजम्ने ठाँउको छनौट गर्ने । ४. कम्पोष्ट बनाउने प्राञ्जारिक वस्तु मल बनाउने ठाउँको नजिक जम्मा गर्ने । ५. पुरानो कम्पोष्टको जोडन घोल तयार गर्ने । ६. जमीनमा २ देखि ३ मी लम्बाई र १.५ मी. देखि २ मी. चौडाईमा चिनो लगाउने । ७. चिनो अनुसारको जमीन सम्याउने । ८. २.५ मी. देखि ३ मी. सम्मका बाँसको पोल १ मी. को अन्तरमा ठाडो पारी ५० से.मीं सम्म सम्याएको जमीनको माफमा गाड्ने । ९. प्रत्येक तहमा १०० ग्रा. देखि २०० ग्रा. कृषिचुन छर्कने । १०. ३० देखि ४० से.मी. मोटाईको प्राञ्जारिक वस्तुको तह बनाउँदै Heap तयार गर्ने । ११. त्यस माथि भिज्ने गरी जोडन छर्कने । १२. एवं रितले थुप्रोको उचाई १ मी. देखि २ मी. भए पछि माटोले हावा नपस्ने गरी छोप्ने । १३. १५ दिन देखि एक महिनाको अन्तरालमा तलको माथि र माथिको तल हुने गरी पल्टाउने (जसले गर्दा मल राम्रो संज्ञ एकनासले तयार हुन्छ ।) १४. औजार र उपकरण सफा गर्ने । १५. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १६. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने ।	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कम्पोष्ट थुप्रो बनाउने स्थान ● प्राञ्जारिक वस्तु <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : थुप्रो (Heap) बिधिबाट कम्पोष्ट मल बनाउने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएको ● पानी नजम्ने ठाँउको छनौट गरेको । ● कम्पोष्ट बनाउने प्राञ्जारिक वस्तु जम्मा गरेको । ● प्रत्येक तहमा कृषि चुन र जोडन छर्किएँ Heap तयार गरेको । ● १५ दिन देखि एक महिनाको अन्तरालमा तलको माथि र माथिको तल पर्ने गरी पल्टाएको । ● कार्यसम्पादन अभिलेख राखिएको । 	<p>थुप्रो (Heap) बिधिबाट कम्पोष्ट मल</p> <ul style="list-style-type: none"> ● थुप्रो बिधिले कम्पोष्ट मल <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ फाइदाहरू ● थुप्रो बिधिले कम्पोष्ट मल बनाउदा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू ● थुप्रो (Heap) बिधिबाट कम्पोष्ट मल बनाउने तरिका ।

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

खुकुरी, दाउ, अचानो, बाल्टी, पानी, जोडन मल, माटो, कृषिचुन, सावेल, बाँस, हजारी, कोदालो, प्राञ्जारिक वस्तु

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ५. घण्टा
कूल समय : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं .४. ५: गड्यौला मल (Vermi-compost) बनाउने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<p>१. आवश्यक जानकारी लिने।</p> <p>२. आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने ।</p> <p>३. ओत वा छाया पर्ने ओसिलो स्थान छनौट गर्ने ।</p> <p>४. २ मि. - ३ मि. लामो, १.२५ मि. चौडा र ०.५ मि. - १ मि. गहिरो पिट तयार गर्ने । (पिटको सट्टा सानो स्केलमा भए कम्पोस्ट विन पनि प्रयोग गर्न सकिन्छ वा ईटाको चेम्बर पनि बनाउन सकिन्छ)</p> <p>५. पिटको पिँधमा करिब ८-१० से.मी. बालुवाको लेयर राख्ने ।</p> <p>६. पत्रिका वा कार्डबोर्डलाई मसिनो गरी बेडिङ्ग बस्तु तयार गर्ने । (सुकेको गोबरमलको धुलो पनि राख्न सकिन्छ ।)</p> <p>७. बेडिङ्ग बस्तुलाई पानीले भिजाउने ।</p> <p>८. पिटको पिँधमा वा कम्पोस्ट विनमा बेडिङ्ग बस्तुहरू एकनासले राख्ने ।</p> <p>९. बेडिङ्गको माथि कुहिएर जाने बस्तु (Waste matter) हरूको पहिलो तह राख्ने ।</p> <p>१०. त्यसपछि बराबर अनुपातमा सुकेको गोबर मलको दोस्रो तह छोप्ने ।</p> <p>११. एवं रितले कार्यचरणहरू ९ र १० लाई क्रमशः दोहर्याई ३ देखि ५ तह बनाउदै जाने ।</p> <p>१२. त्यसपछि बुर्बुराउँदो माटोको पातलो तहले माथिल्लो तह छोप्ने ।</p> <p>१३. प्रत्येक खाडलमा ५०० वटा कल्चर गरिएका गड्यौला राख्ने वा प्रति १ के.जी. Waste Matter मा १० वटा कल्चर गरिएका गड्यौला राख्ने । (यदि फ्रेस waste matter हो भने धेरै तातो हुने भएकोले २-३ हप्ता पछिमात्र गड्यौला राख्ने ।)</p>	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यस्थान/ मल बनाउने स्थान ● आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू ● कल्चर गरिएको गड्यौला <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : गड्यौला मल (Vermi-compost) बनाउने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएको । ● खाडलको नाप २ मि.-३ मि. लामो, १.२५ मि. चौडा र ०.५ मि.-मि. गहिरो भएको । ● बेडिङ्ग बस्तुहरू एकनास देखिएको । ● कुहिएर जाने बस्तु (Waste matter) र सुकेको गोबर मल तहगत मिलेको र प्रति खाडल ५०० वटा कल्चर गरिएका गड्यौला राखेको । ● ३० देखि ३५% चिस्यान भएको बुर्बुराउँदो भर्मि कम्पोस्ट मल तयार भएको । ● कार्यसम्पादन अभिलेख राखिएको । 	<p>भर्मि(कम्पोस्ट (Vermi-compost))</p> <ul style="list-style-type: none"> ● भर्मि कम्पोस्टको परिभाषा फाईदा ● भर्मि(कम्पोस्ट(मल बनाउदा विचार गर्नु पर्ने कुराहरू ● भर्मि(कम्पोस्ट बनाउने विधि

<p>१४. छवाली वा पराल वा जुटबोराले गड्यौला र waste matter लाई माथिबाट छाप्रो राख्ने वा छोप्ने ।</p> <p>१५. छाप्रोलाई आसिलो बनाइ राख्न माथिबाट हजारीले पानी दिने । यसरी दैनिक १-२ लि. पानिले सिंचित गरी ४०-५०% चिस्यान र २० -३०° से. तापक्रम कायम गर्ने ।</p> <p>१६. करिब ५ फुट उचाइको छानो राख्ने ।</p> <p>१७. भर्मी कम्पोष्ट बनाएको ५-६ हप्ता पछि माथिल्लो तह हटाई एक कुनामा तयारी मल थुपार्ने ।</p> <p>१८. तयार भएको भर्मी कम्पोष्ट मललाई जुटबोरामा राखी भण्डारण गर्ने ।</p> <p>१९. प्रयोग गरिएका औजार र उपकरणहरू सफा गरी भण्डारण गर्ने ।</p> <p>२०. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने ।</p>		
--	--	--

औजार, उपकरण र सामगहरू (Tools, Equipment and Materials) :

खुकुरी, दाउ, अचानो, बाल्टी, पानी, जोडन मल, माटो, बालुवा, कृषिचुन, गैती, कोदालो, मेजरीङ्ग टेप, किला, साबेल, EM1, पराल, जुटबोरा, हजारी, पराल वा छवाली, कल्चर गरिएको गड्यौला, जैविक कुहिने बस्तुहरू (Waste matter), सुकेको गोबर, प्लाष्टिक बकेट, पत्रिका, कार्डबोर्ड, कम्पोष्ट विन (विनमा बनाउने भए मात्र), मोइस्चर मिटर

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precautions) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरू सरंक्षण गर्ने।

बीउ बिजन संकलन तथा बेर्ना उत्पादन

मोड्यूल ५ : बीउ विजन संकलन तथा बेर्ना उत्पादन

समय : ९ घण्टा (सै)+ ५४ घण्टा (ब्या) = ६३ घण्टा

पाठ्य विवरण : यस मोड्यूलमा जडिबुटीको बीउ विजन संकलन तथा बेर्ना उत्पादन कार्यसंग सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीपहरु समावेश गरिएको छ ।

उद्देश्य :

१. बीउ विजन संकलन गर्ने
२. बीउ विजन ग्रेडिङ गर्ने
३. बीउ विजन सुकाउन
४. बीउ विजनको उमार शक्ति परिक्षण गर्ने
५. नर्सरी टर्नेल बनाउन
६. Poly bag राख्ने Nursery ब्याड बनाउन
७. जमीन माथको उठेको ब्याड बनाउन
८. जमीन मुनी धसिएको ब्याड बनाउन
९. तयारी ब्याडमा जडिबुटिका बीउ विजनको उपचार र रोप्न ।

कार्यहरु :

- बीउ विजन संकलन गर्ने
- बीउ विजन ग्रेडिङ गर्ने
- बीउ विजन सुकाउने
- बीउ विजनको उमार शक्ति परिक्षण गर्ने
- नर्सरी टर्नेल बनाउने
- Poly bag राख्ने Nursery ब्याड बनाउने
- जमीन माथको उठेको ब्याड बनाउने
- जमीन मुनी धसिएको ब्याड बनाउने
- तयारी ब्याडमा जडिबुटिका बीउ विजनको उपचार र रोप्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
प्रयोगात्मक : ६ घण्टा
कुल जम्मा : ७ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं .५ : १ बीउ बिजन संकलन गर्ने ।

कार्य चरणहरु : (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरु संकलन गर्ने । ३. स्वस्थ माउबोटको पहिचान गर्ने । ४. रुखमा चढी वा अंकुसेको सहायताले परिपक्व फल/बीउ टिप्ने । ५. माउ विरुवा छनौट गरी हाँगाबाट कटिंग संकलन गर्ने । ६. जरा गानो संकलन गर्ने । ७. सकर (Sucker) संकलन गर्न माउ बोटहरु कटानी गर्ने । ८. सक्कर, गानो जरामा क्षति नपुऱ्याइ माउबोट वरिपरि खन्ने । ९. सक्कर, गानो जरासित टासिएको माटो टकटकाउने । १०. गाँज (Slip) संकलन गर्न माउ भाँड उखेल्ने । ११. माउ भाँडबाट स्लिपहरु छुटाउने । १२. प्रत्येक स्लिपको सम्पूर्ण पात सहित टुप्पो कटानी गर्ने । १३. प्रत्येक स्लिपका जराहरु छाँट्ने (Trimming) । १४. प्रत्येक स्लिपमा भएका पुराना सुकेका पातहरु हटाउने । १५. कटिडको लागि माउ बोट र हाँगा छनौट गरी वनस्पतिको भाग कटानी गर्ने । १६. संकलित बीउ बिजन, स्लीप, सकर र कटिडहरु डोको, थुन्से, टोकरी तथा क्रेटमा राखी लेबलिङ्ग गर्ने । १७. औजारर उपकरण सफा गर्ने । १८. औजार र सामग्रीहरु भण्डारण गर्ने । १९. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी फार्म, ● संकलन क्षेत्र, ● आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामगहरु <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : बीउ बिजनसंकलन गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरु क्रमिक रुपमा सम्पादन गरेको । ● टिपेका बीउ बिजन, सक्कर, स्लिप, कटिंग, गानो जरा चोटपटक र रोग कीरा नलागेको । ● बीउ बिजन, सक्कर, स्लिप, कटिड, गानो जरामा माटो नटाँसिएको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>बीउ बिजन संकलन गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● बीउ बिजन <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ● बीउ बिजन संकलन गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु ● फल संकलन विधि ● सक्कर संकलन विधि ● स्लिप संकलन विधि ● कटिंग संकलन विधि ● बीउ भएको वानस्पतिक भाग संकलन विधि

औजार, उपकरण र सामगहरु (Tools, Equipment and Materials) :

खुकुरी, दाउ, सावेल, हुप्से डोको, थुन्से, टोकरी, क्रेट, नाम्लो

सुरक्षा / सावधानीहरु (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरु सरंक्षण गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : ०.५ घण्टा

प्रयोगात्मक : ६ घण्टा

कुल जम्मा : ७ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं . ५. २. बीउ विजन ग्रेडिङ गर्ने

कार्य चरणहरू : (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामगहरू संकलन गर्ने । ३. फल, सक्कर, स्लिप, बीउमा भएका पात पतिङ्गरहरू छुट्याउने ४. संकलित बीउ विजनहरूमा रोग कीरा लागेको छुट्याउने ५. संकलित बीउ विजनका पाकेका नपाकेका छुट्याउने ६. संकलित बीउ विजनका साना ठुला फल, उिहरू छुट्याउने ७. मसिना मोटा स्लिप सक्करहरू छुट्याउने ८. ग्रेडिङ गरिएका बीउ विजनहरू अलग अलग भाडोमा राख्ने र लेबलिङ्ग गर्ने ९. औजार उपकरण सफा गर्ने । १०. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने ११. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) : जडिबुटी फार्म, आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामगहरू</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : बीउ विजन ग्रेडिङ गर्ने</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको । ● बीउ विजनसित भएका पात पतिङ्गर छुटिएको । ● रोग लागे नलागेको छुटिएको । ● बीउ पाके नपाकेको र सानो ठुलो छुटिएको । ● मोटा मसिना सक्कर स्लिपहरू छुटिएको । ● जडिबुटी को प्रकार अनुसार मोटा मसिना दानाहरू छुटिएको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>बीउ विजन ग्रेडिङ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● बीउ विजन ग्रेडिङ <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ● रोग कीरा लागेको पहिचान ● ग्रेडिङ (स्थयीकरण) गर्ने विधि ● बीउ विजन ग्रेडिङ गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● बीउ विजन ग्रेडिङ गर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामगहरू (Tools Equipment and Materials) :

बोरा, डोको, टोकरी, थुन्चे, क्रेट, कपि,कलम, डोरी, नाइलो, चाल्नो

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरू सरंक्षण गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : ० .५ घण्टा

प्रयोगात्मक : ६ घण्टा

कुल जम्मा : ७ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं.५ .३. बीउ बिजन सुकाउने

कार्य चरणहरू : (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. सुख्खा जमीनमा वा पारिलो घाम लागेको दिन त्रिपालमा पातलो हुनेगरी बीउ सुकाउने ४. दुई-दुई घण्टामा बीउलाई चलाइ राख्ने ५. बीउ दानाको चिस्यान ३ देखि ७ प्रतिशत हुन्जेलसम्म सुकाउने ६. बीउ दानाको चिस्यान प्रतिशत म्वाइश्चर मिटर,वा पराम्परागत विधिले एकन गर्ने । ७. बीउ सुकेपछि सुरक्षित तरिकाले भण्डारण गर्ने । ८. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ९. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने १०. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी फार्म, ● त्रिपाल, ● आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : बीउ बिजन सुकाउने</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको । ● बीउलाई त्रिपालमा पातलो हुनेगरी फैलाएको । बीउ चिस्यान ३ देखि ७ प्रतिशत हुन्जेलसम्म सुकाएको। ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>बीउ बिजन सुकाइ :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● बीउ बिजन <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ● बीउ बिजन सुकाउदा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● बीउ सुकाउने विधि ● सुकेको अवस्था पहिचान गर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

हसिया, त्रिपाल, टोकरी, म्वाइश्चर मिटर, डोरी

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरू सरंक्षण गर्ने।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १. घण्टा

प्रयोगात्मक : ६ घण्टा

कुल जम्मा : ७ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं. ५.४. बीउ बिजनको उमार शक्ति परीक्षण गर्ने

कार्य चरणहरू : (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्री हरु संकलन गर्ने । ३. भण्डारण गरिएको बीउबाट परिक्षणको लागि नमुना बीउ भाडोमा लिने ४. मल, माटो र बालुवाको मिश्रण भएको ट्रेमा बीउको उमार शक्ति परिक्षण गर्ने वा सिड टेष्टीङ पेपरमा बीउ राखी सिड जर्मीनेटरमा राख्ने वा चिस्यान भएको माटोमा बीउ छर्ने । ५. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ६. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने ७. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी फार्म ● ट्रे ● आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) :</p> <p>बीउ बिजनको उमार शक्ति परीक्षण गर्ने गर्ने</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रुपमा सम्पादन गरेको ● छानीएको विधि अनुसार परीक्षण गरिएको ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको 	<ul style="list-style-type: none"> ● बीउ बिजन <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ○ उमार शक्ति पहिचान गर्ने ● बीउ बिजनको उमार शक्ति पहिचान गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● बीउ बिजनको उमार शक्ति परीक्षण गर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

ट्रे, उमार शक्ति परीक्षण गर्ने पेपर, प्लाष्टिक थैली, फोरसेप, मेग्नीफाइड ग्लास, सिड जर्मीनेटर, ओभन, मल,माटो र बालुवा, रजिष्टर, कलम, डोरी

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरू सरंक्षण गर्ने।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १. घण्टा

प्रयोगात्मक : ६ घण्टा

कुल जम्मा : ७ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं .५.५. नर्सरी टनेल/पोली हाउस बनाउने

कार्य चरणहरू : (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<p>१. आवश्यक जानकारी लिने ।</p> <p>२. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्री हरु संकलन गर्ने ।</p> <p>३. नर्सरी टनेल वा पोली हाउसका नक्सा तयार गर्ने ।</p> <p>४. जमीन संम्याउने र सरसफाई गर्ने</p> <p>५. प्राप्त जग्गा ३.५ मी. चौडाइ र ४ मी. लम्बाइ र ३ मि उचाइ मापन गर्ने ।</p> <p>६. मापन गरिएको क्षेत्रको कुना, मध्य र केन्द्र विन्दुमा चिन्ह लगाउने ।</p> <p>७. चिन्ह लगाइएको विन्दुमा काठको किला गाड्ने ।</p> <p>८. बासको खांवा र भाटाहरु तयार गर्ने ।</p> <p>९. खांवाको जमीन भित्र गाडीने भागमा चिन्ह लगाउने ।</p> <p>१०. काठको किल्ला गाडिएको ठाँउमा ५० से.मी.को बासको मोटाई अनुसार खाडल खन्ने ।</p> <p>११. खानिएको खाडलमा बास गाडि माटोले चारैतिर खादने ।</p> <p>१२. गाडिएका खांवाहरुलाई वलो खांवा र धुरी खांवाले जोडेर डोरी वा जिआइ तारले बाँध्ने ।</p> <p>१३. तेर्सोवाला खांवा र धुरी खांवाहरुलाई जोड्नेगरी ६० से.मी को दुरीमा वांसका भाटाहरु राखी डोरीले बाध्ने।</p> <p>१४. भाटामाथि प्लाष्टिक वा सिलपोलिन राखी डोरीको सहायताले बाध्ने ।</p> <p>१५. एकातिर ढोका राखी अरु भागमा चारैतिर एग्रोनेट/प्लाष्टिकले घेर्ने ।</p>	<p>अवस्था (Condition) : कार्यस्थल/जमीन, आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरु</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : नर्सरी टनेल/पोली हाउस बनाउने</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● क्रमिक रुपमा सम्पादन गरेको । ● नर्सरी टनेल वा पोली हाउसको नक्सा तयार गरेको । ● निर्देशित साइजको टनेलका लागि रेखाङ्कन भएको । ● ६० से.मी को दूरीमा भाँटा र वलो बाँधेको । ● प्लाष्टिक वा सिलपोलीन तथा एग्रोनेट लगाइएको । ● पानीको धारा जोडिएको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>नर्सरी टनेल/पोली हाउस</p> <ul style="list-style-type: none"> ● नर्सरी टनेल <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ● टनेलका लागि रेखाङ्कन विधि ● खांवा गाड्ने ● वलो, भाटा विछाउने विधि ● प्लाष्टिक वा सिलपोलिन, एग्रोनेट विछाउने विधि ● नर्सरी टनेल बनाउदा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु ● नर्सरी टनेल बनाउने विधि

<p>१६. सिंचाइको लागि धारा वा इनारबाट पाइप जोड्ने ।</p> <p>१७. औजार र उपकरण सफा गर्ने ।</p> <p>१८. औजार र सामग्रीहरु भण्डारण गर्ने ।</p> <p>१९. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने ।</p>		
---	--	--

औजार, उपकरण र सामग्रीहरु (Tools, Equipment and Materials) :

प्लाष्टीक/एग्रोनेट/सिलपोलिन, कुटो कोदालो बाँस, किला, खन्ती डोरी,कपी, कलम, मेजरिड टेप, जिआइ तार,धारा

सुरक्षा / सावधानीहरु (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरु सरंक्षण गर्ने।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १. घण्टा

प्रयोगात्मक : ६ घण्टा

कुल जम्मा : ७ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य : ५.६. Poly bag राख्ने Nursery ब्याड बनाउने

कार्य चरणहरू : (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. प्राप्त जग्गामा २.५ मिटर चौडाई र ३ मिटर लम्बाई भएको जग्गामा चारै कुनामा चिन्हो लगाउने र काठको किल्ला गाड्ने । ४. चौडाई भागमा दुवैतिर १-१ मिटर रहने गरी बीचमा ५० से.मी. चौडाइको पहुच बाटो बनाउने । ५. १ मिटर चौडाई र ३ मी. लम्बाईका ब्याडहरूमा माटो एकनासले हाली सम्प्याउने । ६. प्रत्येक ब्याडलाई माटोको सतहबाट चार अंगुल वा १० सेमि जति इटामाथि हुनेगरी चारैतिरबाट ठाडो इटा राखी घेर्ने । ७. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ८. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने ९. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ब्याड बनाउने जग्गा, ● औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : Poly bag राख्ने Nursery ब्याड बनाउने</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको ● निर्देशित साइजको ब्याडको लागि रेखाङ्कन भएको ● इटा विछाइएको ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको 	<p>Poly bag राख्ने Nursery ब्याड</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Poly bag राख्ने Nursery ब्याड <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ● ब्याडको लागि रेखाङ्कन विधि ● इटा विछाइने विधि ● ब्याड बनाउदा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● Poly bag राख्ने Nursery ब्याड बनाउने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

माटो, डोको, नाम्लो, हसिया, कुटो, कोदालो, कपि,कलम, डोरी, काठको किला,खन्ती, वाँस,प्लाष्टिक/एग्रोनेट, मेजरिड टेप, मार्कर

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरू सरंक्षण गर्ने।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १. घण्टा

प्रयोगात्मक : ६ घण्टा

कुल जम्मा : ७ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य : ५. ७. जमीन माथिको उठेको ब्याड बनाउने

कार्य चरणहरू : (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. ब्याड बनाउन छानिएको जमीनलाई राम्रोसँग गहिरो गरी खनजोत गर्ने । ४. खनिएको जमीनमा भएका डल्ला फुटाउने, फारपात तथा रोडा ढुङ्गा सफा गरी जमीन सम्याउने । ५. १ मिटर चौडा, ३ मिटर लम्बाइ एवं जमीनको सतह भन्दा १०-१५ से.मि. माथि उठाइ ब्याड तयार गर्ने । ६. बनाइएका दुइ ब्याडहरूको बीचमा ५० से.मी. चौडा पहुचको बाटो बनाउने । ७. एक वर्ग मिटरको ब्याडमा ५ किलो राम्ररी पाकेको गोबर मल/कम्पोष्ट मल माटोमा मिलाउने अथवा मल, माटो र वालुवाको मिश्रण (१:२:१) भएको ब्याड तयार गर्ने । ८. दुसीनाशक जैविक विषादीले माटोको उपचार गर्ने । ९. औजार र उपकरण सफा गर्ने । १०. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने ११. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ब्याड बनाउने जग्गा ● औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) :</p> <p>जमीन माथिको उठेको ब्याड बनाउने</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रुपमा सम्पादन भएको ● जमीनको खनजोत गरेको ● १ मिटर चौडा, ३ मिटर लम्बाइ एवं जमीनको सतह भन्दा १५ से.मि. माथि उठाइ ब्याड तयार भएको । ● मल, माटो र वालुवाको मिश्रण (१:२:१) गरी ब्याड बनाएको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>जमीन माथिको उठेको ब्याड</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जमीन माथिको उठेको ब्याड <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ● ब्याडको लागि खनजोत ● ब्याडको रेखाङ्कन ● ब्याड बनाउने तरिका ● ब्याडको माटोमा मल र जैविक दुसिनासक विषादीको प्रयोग ● ब्याडको लागि ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● जमीन माथि उठेको ब्याड बनाउने विधी

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

माटो, वालुवा, मल, जाली, नाम्लो, हसिया, कुटो, कोदालो, बोरा, डोको, टोकरी, थुन्से, क्रेट, कलम, रजिष्टर,

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरू सरंक्षण गर्ने।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १. घण्टा
प्रयोगात्मक : ५ घण्टा
कुल जम्मा : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य : ५. द. जमीन मुनि धसिएको ब्याड बनाउने

कार्य चरणहरू : (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. ब्याड बनाउन छानिएको जमीनलाई खनजोत गर्ने । ४. खनिएको जमीनमा भएको डल्ला फुटाउने, भ्रारपात तथा रोडा दुङ्गा सफा गरी जमीन सम्याउने । ५. जमीनमा १ मिटर चौडाइ ३ मिटर लम्बाई र १०-१५ सें मि. गहिराइको ब्याड तयार पार्ने । ६. तयारी ब्याडको वीचमा ५० से.मी. चौडाइ र ब्याड जतिनै लम्बाइको पहुच बाटो बनाउने । ७. प्रत्येक ब्याडको चारैतिर डिल भएको क्यारी बनाउने । ८. एक वर्गमिटर ब्याडमा ५ किलोका दरले पाकेको गोबरमल माटोमा मिलाउने । ९. हुसीनासक जैविक विषादीले माटोको उपचार गर्ने । १०. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ११. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने १२. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ब्याड बनाउने जग्गा ● औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : जमीन मुनी धसिएको ब्याड बनाउने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रुपमा सम्पादन भएको । ● जमीन खनजोत गरेको । ● चारैतिर डिल भएको ब्याड बनाएको । ● पहुच बाटो बनेको । ● मल माटोमा मिलाएको । ● माटोको उपचार गरेको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>जमीन मुनी धसिएको ब्याड</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जमीन मुनि धसिएको ब्याड <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ● ब्याडको लागि खनजोत विधि ● ब्याडको रेखाङ्कन ब्याड बनाउने तरिका ● ब्याडको माटोमा मल र जैविक हुसीनासक विषादीको प्रयोग गर्ने विधि ● ब्याड बनाउदा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● जमीन मुनि धसिएको ब्याड बनाउने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

काठको किला, मेजरिड टेप, कुटो, कोदालो, कपी, कलम, डोरी

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरू सरंक्षण गर्ने।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
प्रयोगात्मक : ७ घण्टा
कूल जम्मा : ८ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य : ५. ९ जडिबुटिका गुणस्तरीय बीउ बिजनको छनौट गरी बेर्ना उत्पादन गर्ने ।

कार्य चरणहरू : (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्री हरू संकलन गर्ने । ३. रोग कीरा, दुसी नलागेका, ठूला आकारका, चोटपटक नलागेका स्वस्थ बीउ लिने । ४. उक्त बीउहरूलाई करिब २४ घण्टा पानीमा भिजाउने र तैरिएका बीउहरूलाई हटाउने । ५. पीधमा थिग्रीएका विउहरू छनौट गरी अर्को भाडोमा राख्ने । ६. तयारी व्याडको चौडाइतिरबाट १०-१० से.मि. को फरकमा १ देखि ३ से.मि. गहिरो धर्को कोरी बीउ खसाउने अथवा तयारी व्याडमा प्रजाति अनुसार बीउ एकनास संग छर्ने । ७. व्याडमा बीउ रोपेपछि मल मिसिएको माटोले बीउ नदेखिने गरी छोप्ने । ८. मल, माटो र बालुवाको मिश्रण (१:२:१) ले भरिएको पोलिव्यागको १ देखि ३ से.मी. गहिराइमा बीउ रोप्ने र पोलिव्यागलाई व्याडमा मिलाएर राख्ने । ९. बीउ रोप्दा बीउ अंकुरण हुने भाग माथिपर्ने गरी रोप्ने । १०. मसिनो बीउको हकमा बालुवा वा खरानी सँग मिसाएर एकनाशले व्याडमा छरी पराल वा सुकेका पात पतिले छोप्ने । ११. बीउको अंकुरनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● तयारीब्याड/पोलीव्याग, ● बीउ बिजन ● बेर्ना <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : जडिबुटिका गुणस्तरीय बीउ बिजनको छनौट गरी बेर्ना उत्पादन गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएको । ● स्वस्थ तथा गुणस्तरीय बीउको छनौट गरेको । ● व्याडको चौडाइतिरबाट १०-१० से.मि. को फरकमा १ देखि ३ से.मि. गहिरो धर्को कोरी बीउ खसाएको अथवा तयारी व्याडमा एकनासले बीउ छरेको । ● मल, माटो र बालुवाको मिश्रण (१:२:१) ले भरिएको पोलिव्यागको १ देखि ३ से.मी. गहिराइमा बीउ रोपी वा कटिंगबाट उत्पादन भएका विरुवालाई पोलिव्यागमा रोपी व्याडमा मिलाएर राखेको । ● स्वस्थ बेर्ना उत्पादन भएको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>तयारी ब्याडमा जडिबुटिका बीउ बिजन रोपाई</p> <ul style="list-style-type: none"> ● बीउ बिजन <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ तरिका ○ स्वस्थ बीउका विशेषताहरू <p>तयारी ब्याडमा जडिबुटिका बेर्ना उत्पादन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● बेर्ना उत्पादन <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ तरिका <p>गुणस्तरीय बेर्ना</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व <ul style="list-style-type: none"> ● बीउबिजनछनौट गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● व्याड अथवा पोलिव्यागमा बीउ छर्ने/रोप्ने तरिका ● कटिंग विधिबाट विरुवा उत्पादन गर्ने तरिका

<p>१२. नियमित रूपमा प्रजाति अनुसार अंकुरण भएका बेर्नाहरुको स्याहार सम्भार गर्ने ।</p> <p>१३. माउ विरुवा छनौट गरी हाँगाबाट कटिंग संकलन गरी प्रजापत अनुसार रुटेक्सको प्रयोग गरी कटिंगलाई तयारी ब्याडमा रोप्ने ।</p> <p>१४. नियमित रूपमा कटिंगको स्याहार सम्भार गरी जरा आएपछि मल, माटो र बालुवाको मिश्रणले भरिएको पोलिब्यागमा सार्ने ।</p> <p>१५. स्वस्थ बेर्नाहरुलाई छुट्याउने ।</p> <p>१६. औजार र उपकरण सफा गर्ने ।</p> <p>१७. औजार र सामग्रीहरु भण्डारण गर्ने ।</p> <p>१८. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने ।</p>		
---	--	--

औजार, उपकरण र सामग्रीहरु (Tools, Equipment and Materials) :

गुणस्तरीय बीउ, पोलीब्याग, अनुपात मिलेको मल माटो र बालुवाको मिश्रण, वाल्टीन, गमवुट, कापी कलम हसिया, कुटो, कोदालो, सिकेचर, रुटेक्स (Rootex)

सुरक्षा / सावधानीहरु (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरु सरंक्षण गर्ने।

जडिबुटी खेती

मोड्यूल ६ : जडीबुटी खेती गर्ने

समय : १० घण्टा (सै)+ ५० घण्टा (ब्या) = ६० घण्टा

पाठ्य विवरण : यस मोड्यूलमा जडीबुटी खेती गर्ने कार्यसंग संम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप समावेश गरिएको छ ।

उद्देश्य :

१. जमीनको तयारी गर्न ।
२. विरुवा रोप्न ।
३. सिँचाई गर्न ।
४. गोडमेल गर्न ।
५. थप मलखाद दिन ।

कार्यहरु :

- जमीनको तयारी गर्ने ।
- विरुवा रोपाइ गर्ने ।
- सिँचाई गर्ने ।
- गोडमेल गर्ने ।
- थप मलखाद दिने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : २. घण्टा
प्रयोगात्मक : १० घण्टा
कुल जम्मा : १२ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं.६ . १ : जमीनको तयारी गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<p>१. आवश्यक जानकारी लिने ।</p> <p>२. आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने ।</p> <p>३. जमीनमा भएका भारपात, अन्य विरुवाका जराहरू, गानो काटेर अथवा दाँतेको मद्दतबाट हातले तानेर सफा गर्ने ।</p> <p>४. माटोलाई कोदालो, फरुवा, कुटो अथवा हाते ट्रयाक्टरले खन्ने ।</p> <p>५. माटोमा ठूला ठूला डल्ला छन् भने ती डल्ला खन्न प्रयोग गरेको औजारले फुटाउने ।</p> <p>६. भिरालो जग्गा छ भने माटोले पुरेर समथर बनाउने ।</p> <p>७. माटो र कम्पोस्ट मल १:१ अनुपातमा राखी मिलाउने ।</p> <p>८. माटो सुख्खा छ भने माटो ओसिलो बनाउन सिंचाई गर्ने (माटो ओसिलो छ भने सिंचाई आवश्यक पर्दैन) ।</p> <p>९. विरुवा रोप्दा प्रजाति अनुसार ड्याड बनाएर वा खाडल खनेर रोप्ने (रुख र भाडीदार प्रजातिको हकमा १ मिटरको दूरीमा ४५ से मी × ४५ से मी × ४५ से मी आकारको खाल्डो बनाउने र भार प्रजातिको हकमा ड्याड बनाइ ७ देखि १० सेमीको दूरीमा करीव ८ से. मि. गहिरो बनाउने)</p> <p>१०. तयार भएको खाडलमा पाकेको प्राकारिक मल १० टन प्रति हेक्टरको हिसाबले विरुवा रोप्नुभन्दा १५ दिन पहिले माटोसँग एकनासले मिलाएर जमीन तयारी गर्ने ।</p> <p>११. औजार र उपकरण सफा गर्ने ।</p> <p>१२. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने</p> <p>१३. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी फर्म/कार्यस्थल ● आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : जमीनको तयारी गर्ने</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरण क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको । ● जमीन समान रूपमा सबैतिर खनजोत गरेको । ● जमीनमा माटोको ठूला डल्ला, रुखबोटका जराहरू तथा अन्य अजैविक फोहोरहरू नभएको । ● बेर्ना रोप्नको लागि खाडलमा माटो तथा कम्पोस्ट एकनासले मिसाएर जमीन तयार गरेको । ● कार्यसम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>जमीनको तयारी जमीनको तयारी गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ माटोको परिचय ○ माटोको प्रकार ○ माटोमा जैविक तत्वको उपलब्धता <ul style="list-style-type: none"> ● जमिनको खनजोत परिचय तथा आवश्यकता ● जमीनको तयारी गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● जमीनको तयारी गर्ने विधि ● जडिबुटी फार्मको संरचना एवम् लेआउट (स्थलगत विभाजन)

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

कुटो, कोदालो, हँसिया, कैची, सिकेचर, चक्कु, डोको/टोकरी/क्रेट, नाम्लो, मेजरिङ्ग टेप, खुर्पी, डोरी, दाँते, फरुवा, कम्पोष्ट मल, सिचाइ सामग्रीहरू, हाते टूयाक्टर

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरू सरंक्षण गर्ने।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : २ घण्टा
प्रयोगात्मक : १० घण्टा
कुल जम्मा : १२ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं.६ .२ विरुवा/बेर्ना रोप्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. नर्सरी जग्गामा तयार गरिएका बेर्नाहरू जरा नचुडिने गरी नर्सरी वेडबाट माटो सहित उखेल्ने । ४. पोलीव्यागामा तयार गरिएका बेर्नाहरू भए पोलीव्यागलाई ब्देडले चिरेर जरा नचुडिने गरी माटो सहित भिक्ने । ५. यसरी निकालिएका बेर्नाहरू तयार गरिएको जग्गामा लाइनहरू बनाई रोप्ने ६. विरुवा रोप्दा प्रजाति अनुसार ड्या□ वनाएर वा खाडल खनेर रोप्ने । (रुख र भाडीदार प्रजातिको हकमा १ मिटरको दूरीमा ४५ से मी × ४५ से मी × ४५ से मी आकारको खाल्डो बनाएर रोप्ने र भार प्रजातिको हकमा ड्या□ वनाइ ७ देखि १० सेमीको दूरीमा करिब ८ सेमी गहिरो वनाएर रोप्ने) ७. विरुवा रोपेको प्लटमा लेवल□ गर्ने ८. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ९. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने १०. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी फर्म, ● विरुवा/बेर्ना <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : विरुवा/बेर्ना रोप्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरण क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको । ● प्रजाति अनुसार विरुवा/बेर्ना रोप्नेको लागि जमीन तयार गरेको । ● रोप्ने तयार गरिएका विरुवा/बेर्ना नभाँचिने गरी जमीनमा रोपेको । ● विरुवा/बेर्ना रोपेको प्लटमा लेवल□ गरेको । ● कार्यसम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>विरुवा/बेर्ना रोपाई विरुवा/बेर्ना रोप्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● विरुवा/बेर्ना सार्न उपयुक्त समय, बेर्नाको उमेर, गुणस्तरिय बेर्ना उत्पादन तथा छनौट ● विरुवा/बेर्नाको दुरी ● विरुवा/बेर्ना रोप्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● विरुवा रोप्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

कुटो, कोदालो, हँसिया, कैची, सिकेचर, चक्कु, डोको/टोकरी/क्रेट, मेजरिङ्ग टेप, खुपी, लेवल, विरुवा

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरू सरंक्षण गर्ने।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : २ घण्टा
प्रयोगात्मक : १० घण्टा
कुल जम्मा : १२ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं.६ .३ सिँचाई गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. रोपिएको नयाँ विरुवालाई पानीको फोहोराले असर नगर्ने गरी हजारी वा थोपा सिँचाइ वा स्प्रिंकल वा कुलो बनाएर सिँचाई गर्ने । ४. नियमित रूपमा सिँचाइ गर्नको लागि सिँचाई तालिका तयार गर्ने । ५. तालिका अनुरूप नियमित रूपमा सिँचाई गर्ने । ६. सिँचाइ गर्दा बढी भएको पानीको लागि निकासको व्यवस्था गर्ने । ७. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ८. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने ९. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जमीन/कार्यस्थल ● सिँचाइको श्रोत, ● सिँचाइका लागि प्रयोग गरिने सामग्री <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : सिँचाई गर्ने</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरण क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको । ● विरुवा रोपेपछि तुरन्तै सिँचाई गरेको । ● तयार पारेको तालिका अनुसार सिँचाइ गरेको । ● सिँचाइ गर्दा विरुवालाई असर नगरेको । ● बढी भएको पानीको लागि निकासको व्यवस्था गरेको । ● कार्यसम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>सिँचाई गराई</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सिँचाई <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ प्रकार ● सिँचाइको तरिका ● सिँचाइको तालिका ● निकासको व्यवस्था

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

कुटो, कोदालो, हजारी, पाइप, स्प्रिंकल, पानी ट्याँकी वा इनार, वाल्टिन,

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरू सरंक्षण गर्ने।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : २. घण्टा

प्रयोगात्मक : १० घण्टा

कुल जम्मा : १२ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं .६. ४ गोडमेल गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. भारपात गोडमेल गर्नको लागि आवश्यक तालिका तयार गर्ने । ४. विरुवाको वरिपरि र व्याडमा पलाएका भारपातहरूलाई उखेल्ने, खोतल्ने वा खन्ने र माटो फुक्का गर्ने । ५. उखेलिएका भारपातहरूलाई एक ठाउँमा संकलन गर्ने र कम्पोस्ट खाडलमा हालेर छोप्ने । ६. लहरे जडिबुटी भएमा गोडमेल गर्दा थाँको दिने । ७. अस्वस्थ वा मरेका विरुवा हटाई स्वस्थ विरुवा पुनः रोप्ने । ८. गोडमेल पश्चात सिंचाइ गर्ने ९. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ११. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने १२. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी रोपिएको जग्गा ● गोडमेलका लागि आवश्यक औजार <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : गोडमेल गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरण क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको । ● विरुवाको वरिपरि भारपातहरू नभएको । ● लहरे जडिबुटीको विरुवालाई थाँको दिएको । ● अस्वस्थ वा मरेका विरुवा हटाई स्वस्थ विरुवा पुन रोपेको । ● कार्यसम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>गोडमेल गराई</p> <ul style="list-style-type: none"> ● भारपात <ul style="list-style-type: none"> ○ पहिचान ○ महत्व ● गोडमेल गर्ने ● भारपात गोडमेलको <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ आवश्यकता ● गोडमेल गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● गोडमेल गर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

कुटो, कोदालो, हँसिया, चक्कु, डोको/टोकरी/क्रेट, नाम्लो, ह्वील व्यारो, खुर्पी, थाँको सिंचाइ सामग्री

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरू सरंक्षण गर्ने

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : २ घण्टा
प्रयोगात्मक : १० घण्टा
कुल जम्मा : १२ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं.६ .५ थप मलखाद दिने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. विरुवा हुकँदै गएपछि करीव ३० दिन पछिबाट अतिरिक्त पोषणको आवश्यकता पर्ने हुनाले थप मलखाद दिने तालिका बनाउने । ४. विरुवालाई वरिपरि माटो खोस्नेर घेरा बनाइ सोही लाइनमा मलखाद दिने र सो मलखादलाई माटोले छोपिदिने । ५. टप ड्रेसिङ गनुपर्न विरुवालाई विरुवको वरिपरि पने गरी मल छर्ने । ६. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ७. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । ८. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी रोपिएको जमीन, ● मलखाद ● औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : थप मलखाद दिने</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरण क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको । ● मलखाद दिने तालिका बनाएको । ● मलखाद दिएको। ● कार्यसम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>थप मलखाद दिलाई</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पोषणतत्व तथा मलखादको पहिचान ● प्रजाति अनुसार पोषणतत्व परिमाणको पहिचान ● मलखाद दिने तालिका बनाउने विधि ● थप मलखाद दिँदा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● थप मलखाद दिने तरिका

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

कुटो, कोदालो, डोको, थुन्से, तराजु, स्प्रेयर, पानी, जैविक मल

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरू सरक्षण गर्ने।
- रसायनिक पदार्थ प्रयोग गर्दा होसियारी अपनाउने ।

जडिबुटी वाली संरक्षण

मोड्यूल ७ : जडिबूटि वाली संरक्षण गर्ने

समय : ५ घण्टा (सै)+ २५ घण्टा (ब्या) = ३० घण्टा

पाठ्य विवरण : यस मोड्यूलमा जडिबूटि वाली संरक्षण गर्ने कार्यसंग सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप समावेश गरिएको छ ।

उद्देश्य :

१. रोगको पहिचान गर्न ।
२. कीराको पहिचान गर्न।
३. पशुपंक्षीबाट संरक्षण गर्न।
४. भोल विषादि छर्ने (Spraying)।
५. पाउडर विषादी छर्ने(Dusting)।

कार्यहरु :

- रोगको पहिचान गर्ने।
- कीराको पहिचान गर्ने।
- पशुपंक्षीबाट संरक्षण गर्ने।
- भोल विषादि छर्ने (Spraying)।
- पाउडर विषादी छर्ने(Dusting)।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ५ घण्टा
कूल समय : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य : ७. १. रोगको पहिचान गर्ने

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. जडिवुटी फार्मको निरीक्षण गर्ने । ४. जडिवुटी वालीमा लागेको रोगको लक्षण टिपोट गर्ने । ५. लक्षण अनुसार कुन रोग (फंगल, ब्याक्टेरियल, भाइरल) लागेको हो एकिन गर्ने । ६. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ७. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । ८. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिवुटी फार्म, ● विरुवाको अवस्था, ● औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : रोगको पहिचान गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको ● रोगको लक्षणहरू पहिचान गरेको । ● लक्षणहरू अनुसार रोगको पहिचान गरेको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको 	<p>रोगको पहिचान गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● रोगको पहिचान <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ○ रोगका लक्षणहरू ● रोग पहिचान गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● रोग पहिचान गर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

माइक्रोसकोप, खाम, स्लाइड, ब्रस, फोरसेप, रसायन पदार्थ, ग्लास, ट्रे, कपि, कलम,

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।
- रोगका लक्षण अध्ययन गरी होसियारी साथ यकिन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ५ घण्टा
कूल समय : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य : ७. २ कीराको पहिचान गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. जडिबुटी फार्म/क्षेत्रको निरीक्षण गर्ने । ४. जडिबुटी मा लाग्ने मित्र जीव कीराको पहिचान गर्ने । ५. जडिबुटी मा लाग्ने शत्रुजीव कीराको पहिचान गर्ने । ६. शत्रुजीव कीराले गरेको नोक्सानीको लक्षण पहिचान गर्ने । ७. सत्रुजीव किराको नियन्त्रण विधी यकीन गर्ने । ८. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ९. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १०. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी फार्म, ● औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : किराको पहिचान गर्ने ,</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रुपमा सम्पादन गरेको ● मित्रजीव र शत्रुजीव कीराको पहिचान गरेको । ● शत्रुजीव कीराबाट भएको नोक्सानीको लक्षण पहिचान गरेको ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको 	<p>कीराको पहिचान</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कीराको <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ● कीरा पहिचान गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● कीरा पहिचान गर्ने तरिका ● नोक्सानीको लक्षण पहिचान गर्ने तरिका ● कीरा नियन्त्रण विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

किरा समात्ने जाली, सुरक्षा सामग्री, कपी,कलम,

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरू सरंक्षण गर्ने।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ५ घण्टा
कूल समय : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य : ७.३ पशुपंक्षीबाट संरक्षण गर्ने

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्यहरू (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. जडिबुटी फार्म/क्षेत्रको नियमित पालो पहरा दिने । ४. फार्म भित्र पशु आउन नदिने । ५. फेन्सीड गर्ने । ६. फेन्सीड गरेको क्षेत्र नियमित मर्मत संभार गरिराख्ने । ७. पंक्षीबाट फल संरक्षण गर्न जालीको प्रयोग गर्ने । ८. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ९. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १०. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी फार्म/क्षेत्र, ● आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : पशुपंक्षीबाट संरक्षण गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटीको प्रकृतिअनुसार कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको । ● नियमित पालो पहरा गरेको ● फेन्सीड नियमित मर्मत संभार गरेको । ● फल प्रजातीका जडीबुटीमा जालीको प्रयोग गरेको । ● पशुपंक्षीबाट जडिबुटी फार्मको संरक्षण भएको । 	<p>पशुपंक्षीबाट संरक्षण गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पशुपंक्षीबाट संरक्षण <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान <p>फेन्सीड</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ प्रकार <ul style="list-style-type: none"> ● पशुपंक्षीबाट संरक्षण गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● पशुपंक्षीबाट संरक्षण गर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

फेन्सीडको लागि आवश्यक वस्तुहरू (काँडेतार, हेम्मर, काठ, बनस्पतिहरू), जाली, रजिष्टर, कपि, कलम, डोरी

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution)

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरू संरक्षण गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ५ घण्टा
कूल समय : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य : ७. ४ भोल विषादी छर्ने (Spraying)

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. दुसी (Fungal)/ ब्याक्टेरियल (Bacterial)/भाइरल (Viral) रोग तथा किरा नियन्त्रण गर्न जैविक वा रासायनिक विषादीमा कुन विषादी प्रयोग गर्ने हो एकीन गर्ने । ४. जैविक तथा रासायनिक विषादीको मात्रा एकिन गर्ने । ५. स्प्रेयरको परीक्षण गर्ने । ६. विषादी स्पेयरमा राख्ने । ७. विषादी छर्ने पूर्व सेप्टी कपडा (PPE) लगाउने । ८. हावा नलागेको समयमा विषादी छर्ने । ९. विषादी छरी सकेपछि रहेको अवषेस सुरक्षित स्थानमा विर्सजन गर्ने । १०. विषादी छरी सकेपछि साबुन पानीले हात धुने । ११. औजार र उपकरण सफा गर्ने । १२. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १३. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी फार्म ● औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : भोल विषादी छर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटीको प्रकृतिअनुसार कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको । ● सेप्टी कपडा (PPE) लगाएको । ● यकिन गरेको जैविक वा रासायनिक भोल विषादी छरेको । ● अवषेस विषादी सुरक्षित स्थानमा विर्सजन गरेको । ● रोग र कीरा नियन्त्रण भएको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>भोल विषादि छराइ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● भोल विषादी <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ● कुन रोग कीरामा कुन विषादी प्रयोग गर्ने सो को पहिचान गर्ने तरिका ● भोल विषादी छर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● भोल विषादी छर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :
स्प्रेयर, वाल्टी, विषादी, पानी, मेजरी, सिलिन्डर, कपी, कलम, साबुन

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution)

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- विषादी छरीसके पछि साबुन पानीले मुख हात गोडा धुने ।
- औजार उपकरणहरू सरंक्षण गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ५ घण्टा
कूल समय : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य : ७. ५ पाउडर विषादी छर्ने (Dusting)

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. दुसी (Fungal)/ ब्याक्टेरियल (Bacterial)/भाइरल (Viral) रोग तथा कीरा नियन्त्रण गर्न जैविक वा रासायनिक विषादीमा कुन विषादी प्रयोग गर्ने हो यकीन गर्ने । ४. विषादीको मात्रा यकीन गर्ने, ५. डफ्टस्प्रेयर परीक्षण गर्ने ६. छर्ने तयार गरिएको पाउडर विषादी डफ्ट स्प्रेयरमा राख्ने ७. विषादी छर्ने पूर्व सेप्टी कपडा (PPE) लगाउने । ८. हावा नलागेको समयमा विषादी छर्ने ९. अवषेस रहेको विषादीलाई सुरक्षित स्थानमा विर्सजन गर्ने । १०. विषादी छरी सके पछि सावुन पानीले हात धुने । ११. औजार र उपकरण सफा गर्ने । १२. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने १३. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी फार्म, ● औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : पाउडर विषादी छर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटीको प्रकृतिअनुसार कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको ● सेप्टी कपडा (PPE) लगाएको । ● यकिन गरेको जैविक वा रसायनिक पाउडर विषादी छरेको ● अवषेस विषादी सुरक्षित स्थानमा विर्सजन गरेको । ● रोग र कीरा नियन्त्रण भएको ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको 	<p>पाउडर विषादी छराइ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पाउडर विषादी <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ● रोग कीरामा कुन पाउडर विषादी प्रयोग गर्ने हो सो को पहिचान गर्ने तरिका ● पाउडर विषादी छर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● पाउडर विषादी छर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

पाउडर विषादी, डफ्ट स्प्रेयर, सावुन, पानी

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution)

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- काम गर्दा चोटपटक लाग्नबाट जोगिने ।
- औजार उपकरणहरू संरक्षण गर्ने ।
- विषादी छरीसके पछि सावुन पानीले मुख हात गोडा धुने ।
- रासायनिक विषादी चलाउदा र प्रयोग गर्दा होसियारी अपनाउने ।

जडिबुटी संकलन

मोड्यूल ८ : जडिबूटि संकलन गर्ने

समय : ६ घण्टा (सै)+ २४ घण्टा (ब्या) = ३० घण्टा

पाठ्य विवरण : यस मोड्यूलमा जमीनमा लगाइएको जडिबूटि संकलन गर्ने कार्यसंग सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप समावेश गरिएको छ ।

उद्देश्य :

१. पाकेको फल वा बीउ टिप्ने ।
२. वानस्पतिक अङ्ग कटानी गर्ने ।
३. जरा तथा गानो संकलन गर्ने ।
४. बोक्रा संकलन गर्ने ।
५. फूल तथा भूवा संकलन गर्ने ।
६. चोप तथा खोटो संकलन गर्ने ।

कार्यहरु :

- पाकेको फल वा बीउ टिप्ने ।
- वानस्पतिक अङ्ग कटानी गर्ने ।
- जरा तथा गानो संकलन गर्ने ।
- बोक्रा संकलन गर्ने ।
- फूल तथा भूवा संकलन गर्ने ।
- चोप तथा खोटो संकलन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ४ घण्टा
कूल समय : ५ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं: ८. १. पाकेको फल वा बीउ टिप्ने

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. फल वा बीउ टिप्नुपर्ने जडिवुटीको छनौट गर्ने ४. रुख वरिपरि सफा गर्ने । ५. रुख चढ्नु पर्ने भए भन्दा सुरक्षित तरिकाले अड्याएर रुख चढ्ने । ६. हांगा निहुराउनु पर्ने भए हांगा नभाँचिने गरी अकूसे लौरोले नुँगाउने । ७. Tree cutter वा सिकेचरले फल वा बीउ भएको हांगा कटानी गर्ने । ८. पाकेका फल वा बीउ टिप्ने । ९. संकलित फल वा बीउ डोको वा बोरा वा थुन्चे वा क्रेटमा जम्मा गर्ने । १०. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ११. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १२. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिवुटी फार्म, ● आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : पाकेको फल वा बीउ टिप्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएको । ● पाकेको फल वा बीउ टिप्ने बिरुवा छनौट गरेको । ● फल वा बीउ टिप्ने प्रविधिको प्रयोग गरेको । ● रुखको वरिपरि सफा गरेको । ● टिपेर राखेका फल वा बीउ गुणस्तरीय भएको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>पाकेको फल वा बीउ टिपाइ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पाकेको फल वा बीउ <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ○ परिपक्वता ● फल वा बीउ संकलन गर्न सकिने जडीवुटीहरूको विवरण ● फल वा बीउ टिप्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● फल वा बीउ टिप्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

हसिया, बोरा, डोको, टोकरी, थुन्चे, क्रेट, सिकेन्चर, tree cutter, अंकुशे लौरो, भन्दा

सुरक्षा /सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ४ घण्टा
कूल समय : ५ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं: ८. २. वानस्पतिक अङ्ग (भाग) कटानी गर्ने

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. कटानी गर्नुपर्ने जडिबुटी को छनौट गर्ने । ४. छानिएको जडिबुटीको कटानी गर्नुपर्ने अंग (भाग) छनौट गर्ने । ५. हातले कटानी गर्नुपर्ने अंग समाती सिकेचरले कटानी गर्ने । ६. कटानी गरेको अंग बोरा, डोको वा क्रेटमा जम्मा गर्ने । ७. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ८. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । ९. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) : जडिबुटी फार्म, संकलन क्षेत्र, आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : वानस्पतिक अङ्ग कटानी गर्ने</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएको । ● कटानी गर्नुपर्ने जडिबुटी को छनौट गरेको । ● रोग र किरा नभएका एवम् चोटपटक नलागेका वानस्पतिक अंग छनौट गरेको । 	<p>वानस्पतिक अङ्ग कटानी</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ वानस्पतिक अङ्ग ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान गर्ने तरिका ○ परिपक्वता <ul style="list-style-type: none"> ● वानस्पतिक अङ्ग संकलन गर्न सकिने जडीबुटीहरूको विवरण ● वानस्पतिक अंग कटानी गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● वानस्पतिक अङ्ग कटानी गर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

हसिया, बोरा, डोको, टोकरी, थुन्चे, क्रेट, सिकेचर, चक्कु

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ४ घण्टा
कूल समय : ५ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं: ८.३. जरा तथा गानो संकलन गर्ने

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. कुटोले विरुवाको वरिपरिको माटो खोतल्ने । ४. गानो जराको आकार, प्रकार तथा परिपक्कता पहिचान गर्ने । ५. परिपक्क विरुवाको गानो जरा निकाल्ने । ६. जरा निकालेको खाडल माटोले पुर्ने । ७. गानो जरामा लागेको माटो हटाउने निकालिएको गानो जरा सुरक्षित तरिकाले डोको टोकरी क्रेटमा राख्ने । ८. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ९. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १०. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिवुटी फार्म, ● संकलन क्षेत्र, ● औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : जरा तथा गानो संकलन गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएको । ● गानो तथा जरामा चोटपटक नलागेको । ● गानो तथा जरामा माटो नलागेको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>जरा तथा गानो संकलन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जरा तथा गानो <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ● जरा तथा गानो संकलन गर्न सकिने जडीवुटीहरूको विवरण ● जरा तथा गानो संकलन गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● जरा तथा गानो संकलन विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

कुटो, कोदालो हसिया, कैंची, सिकेचर, चक्कु, डोको, टोकरी क्रेट मेजरिड टेप खुर्पी, ब्रस, डोरी

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ४ घण्टा
कूल समय : ५ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं : ८. ४ बोक्रा संकलन गर्ने

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. बोक्रा संकलन गर्नुपर्ने जडिवुटीको पहिचान गर्ने । ४. बोक्रा संकलन गरिने भाग पहिचान गर्ने र उक्त भागको सुकेको बोक्रा निकाल्ने । ५. मुल रुखको काण्डबाट बोक्रा निकाल्दा रुखको मोटाई अनुसार दुइ वा तीन तिर २ इन्च देखि ४ इन्च चौडा तथा १ फिट ल. को बोक्रा निकाल्ने । ६. भिक्रेको बोक्रा बोरा डोको वा क्रेटमा जम्मा गर्ने औजार र उपकरण सफा गर्ने । ७. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । ८. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिवुटी फार्म, ● संकलन क्षेत्र, औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : बोक्रा संकलन गर्ने</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएको ● जडिवुटी को बोक्रा संकलन गर्ने भाग छनौट भएको । ● रुखको मोटाई अनुसार दुइ वा तीन तिर २ इन्च देखि ४ इन्च चौडा तथा १ फिट ल. को बोक्रा निकालेको । ● बोक्रा निकालिएको जडिवुको रुख सुरक्षित रहेको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>बोक्रा संकलन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● बोक्रा <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ○ परिपक्वता ● बोक्रा संकलन गर्न सकिने जडीवुटीहरूको विवरण ● बोक्रा संकलन गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● बोक्रा संकलन गर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

हसिया, चक्कु खुकुरी, मेजरिङ टेप, बोरा, डोको, टोकरी, थुन्चे, क्रेट, डोरी

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ४ घण्टा
कूल समय : ५ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं: ५. फूल तथा भुवा संकलन गर्ने

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. फूल वा भुवा संकलन गर्नुपर्ने जडिबुटीको पहिचान गर्ने । ४. फूल वा भुवा संकलन गर्न लाएक भए नभएको पहिचान गर्ने । ५. फूल वा भुवा संकलन पूर्व हात र फूल वा भुवा राख्ने भाँडा सफा गर्ने । ६. संकलन योग्य फूल वा भुवा हातले टिप्ने ७. टिपेका फूल वा भुवा सुरक्षित तरिकाले बोरा वा डोको वा ट्रेमा राख्ने । ८. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ९. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १०. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) : जडिबुटी फार्म, संकलन क्षेत्र, औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : फूल तथा भुवा संकलन गर्ने</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएको । ● फूल वा भुवा संकलन गर्नुपर्ने जडिबुटी पहिचान भएको । ● रुख तथा विरुवालाई चोट नपुऱ्याई परिपक्क फूल वा भुवा संकलन गरेको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>फूल तथा भुवा संकलन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● फूल वा भुवा संकलन गर्न सकिने जडिबुटीहरूको <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ परिपक्वताको पहिचान ● फूल तथा भुवा संकलन गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● फूल तथा भुवा संकलन विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

हसिया, बोरा, डोको, टोकरी, थुन्चे, क्रेट,

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।
- फूल तथा भुवाहरू नष्ट हुनबाट जोगाउने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ४ घण्टा
कूल समय : ५ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं: ६. चोप/खोटो संकलन गर्ने

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. चोप/खोटो संकलन हुने जडिबुटीको पहिचान गर्ने । ४. चोप/खोटो संकलन गर्न आवश्यक पर्ने न्युनतम मोटाइका रुखहरूलाई चिनो लगाउने । ५. चोप/खोटो संकलन गर्ने कुप प्रविधीको छनौट गर्ने । ६. खोटो संकलन गरिने रुखमा एक पटक ४ इन्च चौडा ६ इन्च लामो बोक्रा ताक्षर ताक्षिएको भागमा छडके घाउहरू बनाउने । ७. घाउबाट खोटो चुहिएको जम्मा गर्न घाउको तल्लो भागमा टिनको पाता गाडी तल कुप जोड्ने । ८. कुप भरिदै जाँदा टिनमा खोटो खन्याउने र पुनः कूप त्यसै ठाँउमा जोडिदिने । ९. औजार र उपकरण सफा गर्ने । १०. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । ११. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● अवस्था (Condition) : जडिबुटी फार्म, ● संकलन क्षेत्र औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : चोप/खोटो संकलन गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा ● सम्पादन भएको । ● चोप/खोटो संकलन गर्ने जडिबुटीको विरुवाको छनौट गरेको । ● कुप उचित तरिकाले लगाएको । ● चोप/खोटो संकलन भएको, ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>चोप/खोटो संकलन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● चोप/खोटो <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ● चोप/खोटो संकलन गर्ने जडिबुटीको विवरण ● चोप/खोटो संकलन गर्ने विरुवाको पहिचान गर्ने तरिका ● चोप तथा खोटो संकलन गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● चोप तथा खोटो संकलन विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

कुप, टिन, चक्कु, खुकुरी, कपी, कलम, डोरी

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।

जडिबुटी प्रशोधन

मोड्यूल ९ : जडीबुटी प्रशोधन गर्ने

समय : ७ घण्टा (सै)+ ३५ घण्टा (ब्या) = ४२ घण्टा

पाठ्य विवरण : यस मोड्यूलमा संकलीत/टिपिएको जडीबुटी प्रशोधन गर्ने प्रविधिकसंग सम्बन्धी अवाश्यक ज्ञान र सीप समावेश गरिएको छ

उद्देश्य :

१. संकलित जडीबुटी सफा गर्ने ।
२. जडीबुटी ग्रेडिङ गर्ने ।
३. जडीबुटी सुकाउने/ओइलाउने ।
४. संकलीत जडीबुटी कटिङ गर्ने ।
५. जडीबुटी को धूलो बनाउने टुक्राउने(Grinding/Powdering) ।
६. जडीबुटी को सार तत्व निकाल्न ।
७. जडीबुटी को सार तथा धूलो समिश्रण गर्ने ।

कार्यहरु :

- संकलित जडीबुटी सफा गर्ने ।
- जडीबुटी ग्रेडिङ गर्ने ।
- जडीबुटी सुकाउने/ओइलाउने ।
- संकलीत जडीबुटी कटिङ गर्ने ।
- जडीबुटी को धूलो बनाउने टुक्राउने (Grinding/Powdering) ।
- जडीबुटी को सार तत्व निकाल्न ।
- जडीबुटी को सार तथा धूलो समिश्रण गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ५ घण्टा
कूल समय : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं: ९. १. संकलित जडीबुटी सफा गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. संकलित जडीबुटी सफा खरियान वा त्रिपालमा फिजाउने । ४. जडीबुटी सित मिसिएका पात पतिङ्गर केलाउने । ५. जराजातिका जडिबुटीको माटो सफा हुने गरी पानीले धुने । ६. बोक्रा जातिका जडीबुटी को ढुसी वा धुलो माटो सफा गर्ने । ७. नचाहिने जरा, भेट्ना, पुराना पहेला पातहरू हटाउने । ८. सफा गरिएका जडीबुटीसुरक्षित तरिकाले बोरा, डोको, टोकरी, क्रेटमा राखी लगेर हावादरा कोठामा राख्ने । ९. औजार र उपकरण सफा गर्ने । १०. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । ११. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडीबुटी फार्म, ● संकलन क्षेत्र, ● आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : संकलित जडीबुटी सफा गर्ने,</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएको ● पात पतिङ्गर केलालिएको ● जडीबुटी को माटो, ढुसी सफा गरेको ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको 	<p>संकलित जडीबुटी सफा</p> <ul style="list-style-type: none"> ● संकलित जडीबुटी परिचय <ul style="list-style-type: none"> ○ महत्व ○ पहिचान ● जडीबुटी सफा गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● संकलीत जडीबुटी सफा गर्ने तरिका

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

ब्रस, चक्कु, सफा कपडा, त्रिपाल, बोरा, डोको, टोकरी, क्रेट,

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ५ घण्टा
कूल समय : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं: ९.२. जडिबुटी ग्रेडिङ गर्ने

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. रोग कीरा लागेका छुट्याउने । ४. जडिबुटीको प्रकृति अनुसार बीउ, वोक्रा छुट्याउने । ५. जडिबुटीको प्रकृति अनुसार मोटो मसिनो ठूलो सानो छुट्याउने । ६. पाकेको नपाकेको आधारमा छुट्याउने ७. ग्रेडिङ गरिएका जडिबुटी हरू अलग-अलग बोरा, डोका, क्रेटमा सुरक्षित तरिकाले राख्ने र लेवलिङ्ग गर्ने । ८. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ९. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १०. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी फार्म, ● संकलन क्षेत्र, ● आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : जडिबुटी ग्रेडिङ गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएको । ● रोग कीरा लागेका छुट्टिएको । ● आकार प्रकार र पाकेको आधारमा छुट्टिएको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>जडिबुटी ग्रेडिङ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी ग्रेडिङ <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ● जडिबुटी ग्रेडिङ ● गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● जडिबुटी ग्रेडिङको गर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

ब्रस, चक्कु, सफा कपडा, त्रिपाल, बोरा, डोको, टोकरी, क्रेट, डोरी कपी, कलम, लेवल

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ५ घण्टा
कूल समय : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं:९. ३. जडिबुटी सुकाउने/ओइलाउने

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. संकलित जडिबुटी सफा खरियान वा त्रिपालमा खन्याउने । ४. खन्याएको जडिबुटीलाई पातलो गरी फिजाउने । ५. घाँस प्रजातिको जडिबुटी छहारीमा ओइलाउन दिने । ६. प्रजाती अनुसार सुकाउन मिल्ने अवधी सम्म सुकाउने । ७. जडिबुटीको प्रजाति अनुसार बोरा, डोको, थुन्चे, टोकरीमा राख्ने र लेवलिङ्ग गर्ने वा थप सार तथा सुरक्षित तेल उत्पादन गर्ने भए डिष्टिलेशनका लागि लैजाने । ८. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ९. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १०. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी फार्म, ● संकलन क्षेत्र, ● आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : जडिबुटी सुकाउने/ओइलाउने</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको । ● घाँस प्रजातिको जडिबुटी छहारीमा ओइलाएको । ● प्रजाती अनुसार सुकाएको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>जडिबुटी सुकाइ/ओइलाइ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी सुकाउने <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ● जडिबुटी सुकाउदा/ओइलाउदा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● जडिबुटी सुकाउने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

त्रिपाल, नाङ्गलो, बोरा, डोको, थुन्चे, टोकरी, कपी, कलम, डोरी

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।
- जडिबुटी सुकाउने/ओइलाउने ठाउँ पशुपक्षीको पहुँचबाट सुरक्षित पार्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ५ घण्टा
कूल समय : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं: ९.४. संकलीत जडिबुटी कटिड गर्ने

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. जडिबुटीको प्रजाती अनुसार कटिड गर्नुपर्ने नपने छुट्याउने । ४. कटिड गर्नुपर्ने जडिबुटी सफा खरियान वा त्रिपालमा खन्याउने । ५. कटिड गर्न काठको बलामा राखी दाउ, खुकुरीले टुक्रा पार्ने । वा कटर प्रयोग गरेर टुक्रा पार्ने । ६. कटिड गरिएका टुक्राहरू डोको, बोरा, थुन्चे, क्रेटमा सुरक्षित तरिकाले राख्ने र लेवलिङ्ग गर्ने । ७. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ८. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । ९. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी फार्म, ● संकलन क्षेत्र, ● आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : संकलीत जडिबुटी कटिड गर्ने,</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएको । ● कटिड गर्नुपर्ने छुट्याइएको । ● आवश्यक साइजमा कटिड गरेको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>संकलीत जडिबुटी कटिड</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी कटिड <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ● संकलीत जडिबुटी कटिड गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● संकलीत जडिबुटी कटिड गर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :
अचानो, खुकुरी, दाउ, बोरा, डोको, थुन्चे, टोकरी, कपि, कलम, कटर लेवल

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ५ घण्टा
कूल समय : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं:१.५. जडिबुटी को धुलो बनाउने टुक्राउने (Grinding/Powdering)

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. जडिबुटीको प्रजाती अनुसार धुलो बनाउनु पर्ने, छुट्याउने । ४. धुलो बनाउनु पर्ने जडिबुटी ग्राइन्डरको सोलीमा खन्याउने । ५. मोटो मसिनो साइज अनुसार धुलाउने । ६. अचानोमा राखी टुक्रा पार्ने । १०. धुलो वा टुक्रा पारिएको जडिबुटी सुरक्षित तरिकाले बोरा टोकरी, क्रेटमा संकलन गर्ने र लेवलिङ्ग गर्ने । ७. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ८. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । ९. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी फार्म, ● संकलन क्षेत्र, ● आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : जडिबुटी को धुलो बनाउने टुक्राउने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएको । ● आवश्यक साइज अनुसार टुक्रायइएको । ● आवश्यक साइज अनुसार धुल्याइएको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>जडिबुटी को धुलो बनाइ/ टुक्राइ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी को धुलो/टुक्रा <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ● मेशीनरीको परिचय ● धुलो बनाउदा वा टुक्राउदा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● टुक्राउने/धुलो बनाउने विधी

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

ग्राइन्डर, दाउ, अचानो, खुकुरी, बोरा, टोकरी, क्रेट, कपि,कलम, डोरी

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।
- विद्युतीय उपकरण प्रयोग गर्दा होसियारी अउनाउने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ५ घण्टा
कूल समय : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं : ९. ६. जडिबुटी को सार तत्व निकालने

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. जडिबुटी को प्रजाती अनुसार सार तत्व भिन्नपने जडिबुटी छुट्टयाउने । ४. छुट्टयाइएको जडिबुटी सफा गरी टुकुर्याउने । ५. टुकुर्याइएको जडिबुटी स्टेन लेस स्टीलको भाडोमा राख्ने । ६. एक भाग जडिबुटीमा ४ देखि ५ भाग सलभेण्ट राख्ने । ७. जडिबुटीको प्रकृति अनुसार ८ घण्टा देखि ३ दिन सम्म राख्ने र समय-समयमा चलाई राख्ने । ८. एक्सट्रेक्टलाई छानेर सफा भाडोमा राख्ने । ९. छानिएको छोक्राबाट पुनह माथिकै विधि अनुसार एक्सट्रेक्ट निकाल्ने । १०. संकलित एक्सट्रेक्टलाई फिल्टरेसन/ कन्सनट्रेटर/ ड्राइड विधिबाट सारतत्व तयार गर्ने । ११. संकलीत सारतत्व सुरक्षित तरिकाले कन्टेनरमा संकलन गर्ने र लेवलिङ्ग गर्ने । ११. औजार र उपकरण सफा गर्ने । १२. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १३. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) : जडिबुटी फार्म, संकलन क्षेत्र, आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : जडिबुटी को सार तत्व निकाल्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रुपमा सम्पादन भएको । ● आवश्यक मात्रामा सलभेण्ट राखेको । ● सारतत्व तयार भएको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>जडिबुटी को सार तत्व</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी को सार तत्व <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ● जडिबुटीको सारतत्व निकाल्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● जडिबुटीको सारतत्व निकाल्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

स्टेनलेस स्टील कन्टेनर, रसायन, पनियो, डाडु, फिल्टर पेपर, भ्याकुम कन्सनट्रेटर, बाटा, ड्रम, बोरा, कपी, कलम, डोरी

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ५ घण्टा
कूल समय : ६ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं : ९. ७. जडिबुटी को सार तथा धुलो समिश्रण गर्ने

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. समिश्रण गर्नुपर्ने जडिबुटीको सार संकलन गर्ने । ४. संकलित सार अलग - अलग भाडोमा राखी समीक्षण गर्ने । ५. जम्मा गरिएको सार राम्ररी नमिसिन्जेल सम्म चलाइ राख्ने । १२. तयारी समिश्रण बोरा, थैली, वट्टा वा क्रेटमा सुरक्षित तरिकाले जम्मा गर्ने र लेवलिङ्ग गर्ने । ६. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ७. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । ८. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी फार्म, ● संकलन क्षेत्र, ● आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : जडिबुटी को सार तथा धुलो समिश्रण गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन भएको । ● जडिबुटीको समिश्रण गर्नुपर्ने मात्रा छुट्टयाइएको । ● समिश्रण गर्नुपर्ने मात्रा मिलाइएको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>जडिबुटी को सार तथा धुलो समिश्रण</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी को सार तथा धुलो <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ● जडिबुटीको सार तथा धुलोसमिश्रण गर्नु पर्ने मात्रा ● जडिबुटीको सार तथा धुलो समिश्रण गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● जडिबुटीको सार तथा धुलो समिश्रण गर्नु पर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :
पनियो, बाटा, ड्रम, थैली वट्टा, बोरा, क्रेट, सिलिड टेप, कपि, कलम, डोरी

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।
- समिश्रणको मात्रा मिलाउदा होसियारी अपनाउने ।

प्याकेजिड र लेवलिड

मोड्यूल १० : प्याकेजिड र लेवलिड

समय : ४ घण्टा (सै)+ १२ घण्टा (ब्या) = १६ घण्टा

पाठ्य विवरण : यस मोड्यूलमा प्रशोधित जडिबुटी प्याकेजिड र लेवलिड गर्ने कार्यसंग सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप समावेश गरिएको छ ।

उद्देश्य :

१. पाउचमा प्याकेजिड गर्न ।
२. बोरामा प्याकेजिड गर्न ।
३. बोटलीड गर्न ।
४. क्यानिड गर्न ।

कार्यहरु :

- पाउचमा प्याकेजिड गर्ने ।
- बोरामा प्याकेजिड गर्ने ।
- बोटलीड गर्ने ।
- क्यानिड गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा

व्यावहारिक : ३ घण्टा

कूल समय : ४ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं : १०.१. पाउचमा प्याकेजिङ्ग गर्ने

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. पाउचमा उल्लेख भए बमोजिम वस्तुको परिमाण पाउचमा राख्ने ४. पाउचलाई शिल गर्ने । ५. शिल गरिएका पाउचहरू कार्टुनमा उल्लेख भए बमोजिमको संख्या कार्टुनमा प्याक गर्ने कार्टुनलाई सिलिङ टपले बन्द गर्ने । ६. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ७. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । ८. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● संकलन क्षेत्र, ● जडिबुटी ● आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : पाउचमा प्याकेजिङ्ग गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको । ● सिल गरेको । ● सिलिङ टपले बन्द गरेको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>पाउचमा प्याकेजिङ्ग</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पाउचमा प्याकेजिङ्ग <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ● पाउचमा प्याकेजिङ्ग गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● पाउचमा वस्तु राख्ने विधि ● सिलिङ गर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

पाउच, सिलिङ मेसिन, कार्टुन, सिलिङ टप, कपी, कलम, डोरी

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा

व्यावहारिक : ३ घण्टा

कूल समय : ४ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं : १०. २. बोरामा प्याकेजिङ्ग गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. प्लाष्टिक/जुट बोराको छनौट गर्ने । ४. छनौट गरिएको बोरामा समान परिमाण हुने गरी वस्तु भर्ने । ५. बोराको मुख सिल गर्ने, ग्रस र नेट तौल उल्लेख गर्ने । ६. एक चाडमा ५ देखी ७ बोरा खप्तीने गरि राख्ने । ७. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ८. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । ९. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी फार्म, ● संकलन क्षेत्र, ● औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : बोरामा प्याकेजिङ्ग गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको । ● उपयुक्त बोरा छनौट गरेको । ● बोरामा परिमाण भरेको । ● शिल गरेको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>बोरामा प्याकेजिङ्ग</p> <ul style="list-style-type: none"> ● बोरामा प्याकेजिङ्ग <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ○ बोरा छनौट ● बोरा प्याकेजिङ्ग गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● बोरामा वस्तु भर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :
बोरा, सियो, धागो, बाटा, कपी, कलम, डोरी

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा

व्यावहारिक : ३ घण्टा

कूल समय : ४ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं : १०.३. बोटलिङ गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
१. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. बोटलमा राख्नुपर्ने वा उल्लेख भए बमोजिम वस्तुको परिमाण बोटलमा राख्ने । ४. बोटललाई सिल गर्ने । ५. शिल गरिएको बोटलहरू वट्टामा प्याक गर्ने । ६. वट्टामा प्याक गरिएका बोटलहरू कार्टुनमा संख्या उल्लेख भए बमोजिम राख्ने । ७. कार्टुनलाई सिलिङ टेपले बन्द गर्ने । ८. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ९. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १०. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने ।	<u>अवस्था (Condition) :</u> <ul style="list-style-type: none"> जडिबुटी फार्म, संकलन क्षेत्र, आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <u>निर्दिष्ट कार्य (Task) :</u> बोटलीङ गर्ने । <u>मानक (Standard) :</u> <ul style="list-style-type: none"> कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको । बोटलमा राखेको । बोटललाई सिल गरेको । कार्टुनमा राखेको । कार्टुनलाई सिल गरेको । कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<u>बोटलिङ</u> <ul style="list-style-type: none"> बोटलिङ <ul style="list-style-type: none"> परिचय महत्व पहिचान बोटलिङ गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू बोटलिङ गर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

बोटल, विक्रो, सिलिङ मसिन वट्टा, कार्टुन, सिलिङ टेप कपी, कलम, डोरी

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा

व्यावहारिक : ३ घण्टा

कूल समय : ४ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं : १०. ४. क्यानिड गर्ने

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. क्यानको साइज छनौट गर्ने । ४. आवश्यक परिमाण भर्ने । ५. फिलिड चेम्बरमा क्यान राख्ने । ६. कार्टुनमा उल्लेख भए बमोजि वस्तुको परिमाण राख्ने । ७. कार्टुन सिलिड टेपले सिल गर्ने ८. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ९. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १०. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी फार्म, ● संकलन क्षेत्र, ● औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : क्यानिड गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको । ● क्यानमा राखेको । ● क्यान सिल गरेको । ● कार्टुनमा राखेको । ● कार्टुन सिलिड टेपले सिल गरेको ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>क्यानिड</p> <ul style="list-style-type: none"> ● क्यानिड <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ पहिचान ● क्यानिड गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● क्यानिड गर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

क्यान, वस्तु कार्टुन, सिलिड टेप, कपी, कलम, डोरी

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।

जडिबुटी भण्डारण

मोड्यूल ११ : जडिबुटी भण्डारण गर्ने

समय : ३ घण्टा (सै)+ ९ घण्टा (ब्या) = १२ घण्टा

पाठ्य विवरण : यस मोड्यूलमा प्रशोधित जडिबुटी भण्डारण गर्ने प्रविधिकसंग संम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप समावेश गरिएको छ ।

उद्देश्य :

१. प्रशोधित जडिबुटीलाई पाउचमा भण्डारण गर्ने ।
२. प्रशोधित जडिबुटीलाई बोटल/केनमा भण्डारण गर्ने ।
३. प्रशोधित जडिबुटीलाई बोरामा भण्डारण गर्ने ।

कार्यहरु :

- प्रशोधित जडिबुटीलाई पाउचमा भण्डारण गर्ने ।
- प्रशोधित जडिबुटीलाई बोटल/केनमा भण्डारण गर्ने ।
- प्रशोधित जडिबुटीलाई बोरामा भण्डारण गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा

व्यावहारिक : ३ घण्टा

कूल समय : ४ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं:११ .१ प्रशोधित जडिबुटीलाई पाउचमा भण्डारण गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. भण्डारण गर्ने ठाउँलाई सफा एवम् पानी पस्न नमिल्ने बनाउने । ४. जडिबुटीको टुक्रा अथवा पाउडरलाई तोकिएको मात्रा अनुरूप उपयुक्त पाउचमा भर्ने । ५. हावा नपस्ने गरि पाउचलाई मेशिनको मद्दतले वा मैनबत्तीको सहयोगले सिलबन्दी गर्ने । ६. पाउचमा लेबल टाँस्ने । ७. तयार भएको पाउचलाई सुरक्षित साथ ओसिलो नहुने गरि अग्लो ठाउँमा चाड मिलाएर राख्ने । ८. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ९. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १०. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● भण्डारण कोठा, ● पाउच, ● प्रशोधित जडिबुटीको भाग (टुक्रा, पाउडर) <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : प्रशोधित जडिबुटीलाई पाउचमा भण्डारण गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरण क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको । ● पाउचमा सफा भएको । ● उपयुक्त नाप तौल गरेको । ● पाउचमा लेबल टाँसी सुरक्षित स्थानमा भण्डारण गरेको । ● कार्यसम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>प्रशोधित जडिबुटीलाई पाउचमा भण्डारण</p> <ul style="list-style-type: none"> ● भण्डारणको अवधारणा ● भण्डारण गरिने स्थानको सरसफाई चिस्थान मापन तथा सुरक्षा सम्बन्धी ● लेबलिङ अपनाउनु पर्ने सावधानीहरू ● पाउच, <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ● जडिबुटि अनुसार भण्डारण गरिने पद्दती, ● जडिबुटिको मात्राको नापतौल ● भण्डारण गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● भण्डारण विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

कैंची, डोको/टोकर्री/क्रेट, ब्रस, डोरी, Weighing Machine, पाउच, कुचो

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- **PPE** अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्री प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ३ घण्टा
कूल समय : ४ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं:११ . २ प्रशोधित जडिबुटीलाई बोटल/केनमा भण्डारण गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार, उपकरण तथा सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. बोटल अथवा केन सफा एवम् सुरक्षित भएको सुनिश्चित गर्ने । ४. तोकिएको मात्रा अनुरूप बोटल अथवा केनमा जडिबुटीको भोल (सारतत्व) भर्ने । ५. तुरुन्तै उक्त बोटल अथवा केनलाई बिको लगाई हावा नछिर्ने गरी बन्द गर्ने । ६. बोटल/केनमा लेबल टाँस्ने । ७. सुरक्षित साथ ओसिलो तथा प्रत्यक्ष घाम नपर्ने गरि फुट्ने भर्ने खतरा नभएको ठाउँमा भण्डारण गर्ने । ८. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ९. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १०. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) : भण्डारण कोठा, बोटल/केन, प्रशोधित जडिबुटीको भोल (सारतत्व)</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : प्रशोधित जडिबुटीलाई बोटल/केनमा भण्डारण गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरण क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको । ● बोटल/केनमा सफा भएको । ● उपयुक्त नाप तौल गरेको । ● बोटल/केनमा लेबल टाँसी सुरक्षित स्थानमा भण्डारण गरेको । ● कार्यसम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>बोटल केन भण्डारण</p> <ul style="list-style-type: none"> ● बोटल केन भण्डारण <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ● जडिबुटीको मात्राको नापतौल ● जडिबुटी अनुसार भण्डारण गरिने पद्दती ● भण्डारण गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● भण्डारण विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

कैंची, डोको/टोकरी/क्रेट, ब्रस, Weighing Machine, पुछ्ने भुम्रो, बोटल/केन, कुचो,

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्री प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा

व्यावहारिक : ३ घण्टा

कूल समय : ४ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं:११ . ३ प्रशोधित जडिबटीलाई बोरामा भण्डारण गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानकारी लिने । २. आवश्यक औजार, उपकरण तथा ३. सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ४. नाप तौल अनुरूपको सफा एवम् सुख्खा बोरा लिने । ५. बोरामा परिमाण अनुसारको जडिबुटी तौलेर राख्ने । ६. बोरालाई सियो धागो वा मेशीनको सहयोगले सिलाउने । ७. बोरामा लेबल टाँस्ने । ८. बोराहरूलाई काठको फल्याक माथि चाड लगाएर राख्ने । ९. समय समयमा भण्डार निरीक्षण गरी मुसा नियन्त्रण गर्ने । १०. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ११. औजार र सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १२. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) : भण्डारण कोठा, बोरा, प्रशोधित जडिबुटीको भाग</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : प्रशोधित जडिबटीलाई बोरामा भण्डारण गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरण क्रमिक रूपमा सम्पादन गरेको । ● भण्डारण गरेको बोरा सफा भएको । ● उपयुक्त नाप तौल गरेको । ● बोरामा लेबल टाँसी सुरक्षित स्थानमा भण्डारण गरेको । ● कार्यसम्पादनको अभिलेख राखेको । 	<p>बोरा भण्डारण</p> <ul style="list-style-type: none"> ● बोरा भण्डारण <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ● जडिबुटीको मात्राको नापतौल ● जडिबुटी अनुसार भण्डारण गरिने पद्ती ● भण्डारण गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● भण्डारण विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

कैंची, डोको/टोकरी/क्रेट, ब्रस, डोरी, Weighing Machine, बोरा, काठको फल्याक, कुचो, सियो, धागो/बोरा सिलाउने मेशीन

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- PPE अनिवार्य प्रयोग गर्ने ।
- धारिलो औजार सामग्रीहरू प्रयोग गर्दा घाउ चोटपटक हुनबाट जोगिने ।

जडिबुटी को बजारीकरण

मोड्युल.१२ : जडिबुटी को बजारीकरण गर्ने (Marketing)

समय : ४ घण्टा (सै) +१६ घण्टा (ब्या) = २० घण्टा

पाठ्य विवरण :- यस मोड्यूलमा प्रशोधित एंव प्याकेजिङ र लेवलिङ गरेको जडिबुटी बिक्री वितरण गर्ने क्रियाकलाप सँग सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र सीप समावेश गरिएको छ ।

उद्देश्यहरू:

१. जडिबुटीको माग संकलन गर्न ।
२. जडिबुटीको प्रचार प्रसार गर्न ।
३. जडिबुटीको मुल्य निर्धारण गर्न ।
४. जडिबुटीको बिक्री वितरण गर्न ।

कार्यहरू :

- जडिबुटीको माग संकलन गर्ने ।
- जडिबुटीको प्रचार प्रसार गर्ने ।
- जडिबुटीको मुल्य निर्धारण गर्ने ।
- जडिबुटीको बिक्री वितरण गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ४ घण्टा
कूल समय : ५ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं. १२. १ : जडिबुटीको माग संकलन गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानाकारी लिने २. आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. बजार पहिचान गर्ने । ४. बजारमा माग भएको जडिबुटीको गुणस्तर, प्रकारको परिमाण यकिन गर्ने । ५. माग संकलनको प्रतिवेदन तयार गर्ने । ६. औजार र उपकरण सफा गर्ने। ७. औजार ,सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । ८. कार्य सम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● क्षेत्र (टोल, पालिका, ● जिल्ला, प्रदेश), ● आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : जडिबुटीको माग संकलन गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिकरूपमा सम्पादन गरेको । ● जडिबुटीको बजार पहिचान गरेको । ● जडिबुटीको मागको गुणस्तर तथा प्रकार यकिन गरेको । ● जडिबुटीको मागको परिमाण यकिन गरेको । ● उच्च माग हुने र न्यून माग हुने सिजन पहिचान गरेको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखिएको । 	<p>जडिबुटीका माग संकलन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <u>माग र आपूर्ति</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ सिद्धान्त ○ भिन्नता ● संकलन गर्ने विधि ● जडिबुटी को मागको उच्च तथा न्यून सिजनको पहिचान ● माग संकलन गर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :
प्रश्नावलि, टेलिफोन, सवारी साधन, कपी, कलम

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :
माग संकलन गर्दा आवश्यक सरल प्रश्नावलीको प्रयोग गर्ने ।
रेसपोन्डेन्टसंग सुमधुर बोली व्यवहार गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यावहारिक : ४ घण्टा
कूल समय : ५ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं. १२. २ : जडिबुटीको प्रचार प्रसार गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राबिधिक ज्ञान (Related Technical knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानाकारी लिने २. आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. विज्ञापनका माध्यम/साधनको यकिन गर्ने । ४. पम्पलेट, लिफलेट/पर्चा तयार गर्ने । ५. विज्ञापनको सम्बन्धित निकायसंग समन्वय गर्ने । ६. विज्ञापनको लागि म्यासेज तथा जिंगल तयार गर्ने । ७. तयारी विज्ञापनको Proof Reading, Observation गर्ने । ८. प्रचार-प्रसार गर्ने । ९. औजार र उपकरण सफा गर्ने । १०. औजार ,सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । ११. कार्य सम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● क्षेत्र र उत्पादनको प्रकार ● आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू ● माध्यम <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : जडिबुटीको प्रचार प्रसार गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू क्रमिकरूपमा सम्पादन गरेको । ● विज्ञापनको माध्यम पपुलेशन अनुसार छनौट गरेको । ● विज्ञापनका म्यासेज तथा जिंगल छोटो, सरल तथा सूचनामूलक भएको । ● विज्ञापन प्रचार-प्रसार गरेको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखिएको । 	<p>प्रचार प्रसार</p> <ul style="list-style-type: none"> ● प्रचार प्रसार <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ भिन्नता ● प्रचार प्रसारको लागि विज्ञापन तयार गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू प्रचार प्रसारको लागि विज्ञापन तयार गर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :
विज्ञापनका सामग्रीहरू

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :
विज्ञापनको भाषा सरल तथा जनमैत्री गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा

व्यावहारिक : ४ घण्टा

कूल समय : ५ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं. १२. ३ : जडिबुटीको मूल्य निर्धारण गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानाकारी लिने २. आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने । ३. बजारबाट जडिबुटीको मूल्य संकलन गर्ने । ४. जडिबुटी उत्पादन प्रति एकाई लागत खर्च निकाल्ने । ५. जडिबुटीको प्रति एकाई नाफाको मार्जीन निकाल्ने । ६. प्रति ईकाई लागत खर्चमा नाफा जोडी मूल्य निर्धारण गर्ने । ७. बजारमा बिक्री भईरहेको मूल्यलाई पनि तुलना गरेर मूल्य निर्धारण गर्ने । ८. जडिबुटीको प्याकेटमा मूल्य अंकीत गर्ने । ९. औजार र उपकरण सफा गर्ने । १०. औजार ,सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । ११. कार्य सम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटी फार्म र उत्पादन क्षेत्र ● आवश्यक औजार, उपकरण र सामग्रीहरू ● जडिबुटी ● लागत खर्च, <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : जडिबुटीको मूल्य निर्धारण गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) : कार्यचरणहरू क्रमिकरूपमा सम्पादन गरेको । जडिबुटीको उत्पादन गर्दा लागेको खर्चमा उचित नाफा आर्जन हुने गरी जडिबुटीको मूल्य निर्धारण गरेको । कार्य सम्पादनको अभिलेख राखिएको ।</p>	<p><u>जडिबुटीको मूल्य निर्धारण</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● मूल्य निर्धारण <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ● नाफा नोक्सान <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ भिन्नता ● जडिबुटीको मूल्य निर्धारण गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● जडिबुटीको मूल्य निर्धारण गर्ने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials) :

खर्चको सुची, कपी, कलम, क्याकुलेटर ।

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety /Precaution) :

- उत्पादन खर्चमा नाफा राखी मूल्य निर्धारण गर्न आधार सूत्रहरू होसियारका साथ अध्यायन गर्ने ।
- उपभोक्तासंग सुमधुर बोली व्यवहार गरेको ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : १ घण्टा

व्यावहारिक : ४ घण्टा

कूल समय : ५ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य (Task) नं. १२. ४ : जडिबुटीको बिक्री वितरण गर्ने ।

कार्य चरणहरू (Steps)	अन्तिम कार्यसम्पादनको उद्देश्य (Terminal Performance Objective)	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान (Related Technical Knowledge)
<ol style="list-style-type: none"> १. आवश्यक जानाकारी लिने २. आवश्यक औजार, उपकरण र सामगहरू संकलन गर्ने । ३. संकलित माग अनुसार जडिबुटी बिक्रीको लागि बजारमा पु-याउने । ४. ग्राहकले रोजेको साइजमा प्याकेट बनाई बजारमा पु-याउने । ५. ग्राहक संग सुमधुर बोली ब्यवहार गर्ने । ६. जडिबुटी लाई थोक तथा खुद्रा मूल्यमा बिक्री गर्ने । ७. ग्राहक लाई बिल दिने र पैसा लिने । ८. औजार र उपकरण सफा गर्ने । ९. औजार ,सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने । १०. कार्य सम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (Condition) : जडिबुटीको प्याकेट, कलम, बिल प्याड ।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (Task) : जडिबुटीको बिक्री वितरण गर्ने ।</p> <p>मानक (Standard) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कार्यचरणहरू कमिकरुपमा सम्पादन गरेको । ● ग्राहकले रोजेको साइजमा प्याकेट बनाई बजारमा पु-याएको । ● जडिबुटीको प्याकेट सुरक्षित तवरले ओसार पसार गरेको । ● ग्राहकलाई बिल दिएको । ● कार्य सम्पादनको अभिलेख राखिएको । 	<p><u>जडिबुटीको बिक्री वितरण</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● बिक्री वितरण <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ महत्व ○ लक्ष्य ● बिल <ul style="list-style-type: none"> ○ परिचय ○ बिल किसिम ○ पहिचान ● बिल बनाउदा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू ● बिल बनाउने विधि

औजार, उपकरण र सामगहरू (Tools, Equipment and Materials) :

तयारी जडिबुटी, कलम, बिल प्याड, तौल लिने मेसीन

सुरक्षा / सावधानीहरू (Safety Precaution) :

- बिक्री गर्ने कला हुनुपर्ने ।
- बिलको हिसाब किताब राम्ररी राख्दा ध्यान पु-याउने ।
- उपभोक्तासंग सुमधुर बोली ब्यवहार गरेको ।

मोड्युल १४ : उद्यमशीलता विकास (Entrepreneurship Development)

समय : १८ घण्टा (सै) + २२ घण्टा (ब्या) = ४० घण्टा

<p>पाठ्य विवरण :</p> <p>यसमा व्यावसायिक योजना तर्जुमाको अवधारणा विकास गर्न आवश्यक पर्ने ज्ञान र सीपहरु समावेश गरिएको छ । यसमा विशेष गरी उद्यमको परिचय, उपयुक्त व्यवसायिक विचारको खोजी, व्यावसायिक विचारको विकास र व्यावसायिक योजना तयारी जस्ता विषय वस्तुहरु समावेश गरिएको छ ।</p>
<p>उद्देश्य:</p> <ol style="list-style-type: none"> १. व्यवसाय तथा उद्यमको अवधारणा बोध गर्न । २. उद्यमशीलता सम्बन्धी मनोवृत्ति विकास गर्न । ३. सम्भावित व्यावसायिक विचार श्रृजना गर्न । ४. साना व्यावसायिक योजनाको तर्जुमा गर्न । ५. व्यवसायको आधारभूत अभिलेख राख्न ।
<p>कार्यहरू</p> <ol style="list-style-type: none"> १. व्यवसाय/उद्यमको अवधारणा बोध गर्ने । २. उद्यमशीलता सम्बन्धी मनोवृत्ति विकास गर्ने । ३. सम्भावित व्यवसायको पहिचान गर्ने । ४. साना व्यवसायिक योजनाको तर्जुमा गर्ने । ५. व्यवसायको आधारभूत अभिलेख राख्ने ।

क्र.सं.	कार्यहरु	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान	समय (घण्टामा)		
			सै.	ब्या.	जम्मा
१	व्यवसाय/उद्यमको अवधारणा बोध गर्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> ● उद्योग व्यवसायको परिचय ● व्यवसायको वर्गीकरण ● नेपालमा संचालित उद्योग व्यवसायहरु (संक्षिप्त मात्र) ● व्यवसाय र जागीर बीचको अन्तर 	४		४
२	उद्यमशीलता सम्बन्धी मनोवृत्ति विकास गर्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> ● सफलताको जीवनचक्र ● व्यवसायमा जोखिम र त्यसको न्यूनिकरणका उपाय 	३		३
३	सम्भावित व्यवसायको पहिचान गर्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> ● सम्भावित व्यवसायको पहिचान ● व्यावसायिक विचारको मूल्याङ्कन (SWOT) / छनौट 	१	२	३
४	साना व्यावसायिक योजनाको तर्जुमा गर्ने । (प्रत्येक प्रशिक्षार्थीले १/१ वटा व्यावसायिक योजना तयार गरी प्रस्तुत गर्ने)	<ul style="list-style-type: none"> ● बजार तथा बजारीकरणको अवधारणा व्यावसायिक योजना : बजार ● उत्पादन गर्ने वस्तुको विवरण ● व्यवसाय गर्ने स्थान वा वितरणका माध्यम ● उत्पादन तथा बिक्री लक्ष्य 	९	१८	२७

		<ul style="list-style-type: none"> ● बजार हिस्साको अनुमान ● बिक्री तरिका र प्रवर्द्धनका उपायहरू <p>व्यावसायिक योजना : उत्पादन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● उत्पादन प्रक्रिया/विधि ● आवश्यक स्थिर सम्पत्ति ● स्थिर सम्पत्तिमा ह्रासकट्टी <p>व्यावसायिक योजना : व्यवसाय संचालन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● व्यवसायको स्वरूप ● आवश्यक जनशक्ति र लागत ● आवश्यक कच्चा सामान र लागत ● अन्य खर्च (शीर्षभार) <p>व्यावसायिक योजना : वित्तीय व्यवस्थापन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● चालू पूँजी र जम्मा पूँजी ● वस्तुको उत्पादन लागत र बिक्रीमोल निर्धारण ● नाफा नोक्सान निकाल्ने तरिका ● लगानीमा प्रतिफल र पारविन्दु विश्लेषण ● आवश्यक व्यावसायिक सूचना र संकलन प्रक्रिया 			
५	व्यवसायको आधारभूत अभिलेख राख्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> ● डे बुक ● बिक्री खाता ● खरिद तथा खर्च खाता ● साहु र असामी खाता 	१	२	३
			१८	२२	४०

Textbook:

क) प्रशिक्षकहरूका लागि निर्मित निर्देशिका तथा प्रशिक्षण सामग्री, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद्,

२०६९

ख) प्रशिक्षार्थीहरूका लागि निर्मित पाठ्यसामग्री तथा कार्यपुस्तिका, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद्

(अप्रकाशित), २०६९

Reference book:

Entrepreneur's Handbook, Technonet Asia, 1981

आधार भूत औजार , उपकरण तथा कार्य २० जना

सी. न.	वीवरण	परिमाण	कैफियत
१.	वाल	आवश्यकता अनुसार	
२.	सिमेन्ट	आवश्यकता अनुसार	
३.	इटा	आवश्यकता अनुसार	
४.	वास	आवश्यकता अनुसार	
५.	डोरी	आवश्यकता अनुसार	
६.	जस्ता पाता	आवश्यकता अनुसार	
७.	प्लास्टीक	आवश्यकता अनुसार	
८.	कूटो	१०	
९.	कौदालो	१०	
१०.	हसिया	५	
११.	खन्ती	५	
१२.	खुकुरी र दाउ	२	
१३.	मेजरिङ टेप	२	
१४.	माटो चालनेजाली	२	
१५.	बाटा	२	
१६.	चाल्नी	२	
१७.	डोरी	आवश्यकता अनुसार	
१८.	बोरा	आवश्यकता अनुसार	
१९.	सावेल	४	
२०.	हजारी र भारी	१०	
२१.	जग	४	
२२.	स्पाउला र पात पत्तिङगर	आवश्यकता अनुसार	
२३.	गोबर मल	आवश्यकता अनुसार	
२४.	माटो	आवश्यकता अनुसार	
२५.	चुन	आवश्यकता अनुसार	
२६.	प्लास्टीक ड्म	आवश्यकता अनुसार	
२७.	गड्यौला	आवश्यकता अनुसार	
२८.	हैण्ड लेन्स	५	
२९.	त्रिपाल	५	
३०.	टेटाजोलियम लगायत रसायन	आवश्यकता अनुसार	
३१.	डोको	१०	
३२.	नाग्लो	१०	
३३.	सुप्पो	५	
३४.	छैटी टोकरी	१०	
३५.	टोकरी	१०	
३६.	थुन्चे	१०	

३७.	केट	२०	
३८.	म्वाइस्चर मिटर	२	
३९.	उमार शकती चेक गरने कागज	आवश्यकता अनुसार	
४०.	प्लास्टीक थैली	२००	
४१.	फोर सेप	५	
४२.	सिड जरमेनटर	१	
४३.	ओमन	१	
४४.	लेवलहरू	१००	
४५.	दुसिनासक अषधी	आवश्यकता अनुसार	
४६.	किटनास	आवश्यकता अनुसार	
४७.	काठको ६ इन्च सुइरो	५	
४८.	डल्लठो	१०	
४९.	नोजल सहितको स्पेयर	५	
५०.	फस्टएड वक्स	४	
५१.	सोटी हेलमेट	२५	
५२.	सेफटि चस्मा	२५	
५३.	सेफटि पन्जा	२५	
५४.	सेफटि जुता	२५	
५५.	सेफटि एपेन	२५	
५६.	सेफटि माक्स	२५	
५७.	अंकुसे	९	
५८.	कीरा समात्ने जालो	४	
५९.	अचानो	१०	
६०.	पनियो	१०	
६१.	पाउच	५	
६२.	पाउच सिलिड मेसिन	आवश्यकता अनुसार	
६३.	काटुर्न	आवश्यकता अनुसार	
६४.	सियो	आवश्यकता अनुसार	
६५.	धागो	आवश्यकता अनुसार	

Infrastructure and Facilities

प्रशिक्षणको पेशा : जडिबुटी उत्पादक

अवधि : ३९० घन्टा (मध्यम)

समूहको आकार : २०

क्र.सं.	मापक/विधि	सूचकाङ्क(अनिवार्य)	सूचकाङ्क (भएमा राम्रो)
१.	प्रशिक्षण स्थलमा हुनु पर्ने विशेष आवश्यकता	माथि उल्लेखित परिमाणका उपकरण तथा औजार र सुरक्षा सामग्रीहरूको उपलब्धता	
२.	कक्षा कोठा र बस्ने तथा लेख्ने सुविधा (फर्निचर)	<ul style="list-style-type: none"> एउटा कक्षाकोठा (२० वर्ग मि.) 	
३.	प्रयोगशाला र बस्ने तथा लेख्ने सुविधा (फर्निचर)	<ul style="list-style-type: none"> क्षेत्रफल कम्तीमा २० वर्ग मि. प्रयोगात्मक अभ्यास गर्दा व्यक्ति पिच्छे सामग्रीहरू सेतो पाटी पर्याप्त प्रकाश र हावा खेल्ने कोठा 	<ul style="list-style-type: none"> कम्तीमा ८० वर्ग मि.को क्षेत्रफल
४.	व्यावसायिक स्वास्थ्य र सुरक्षा	<ul style="list-style-type: none"> प्रत्येक प्रशिक्षार्थीलाई एक-एक सेट सुरक्षा सामग्री सहितको टुल बक्स प्राथमिक उपचार किट बाकस सुरक्षसँग सम्बन्धीत जानकारीहरू 	<ul style="list-style-type: none"> आगो नियन्त्रण गर्ने मेसीन (कम्तीमा एउटा)
५.	प्रशिक्षकहरू	<ul style="list-style-type: none"> २ जना प्रशिक्षक सीप परीक्षण तह ३ उत्तीर्ण गरेको वा तह २ उत्तीर्ण गरी कम्तीमा ३ वर्षको कार्य अनुभव भएको एवम् प्रशिक्षकको अनुभव भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> डिप्लोमा तह पास गरेको र कामको अनुभव भएको
६.	प्रशिक्षार्थीहरू	<ul style="list-style-type: none"> गणितीय सङ्ख्याको ज्ञान भएको साक्षर उमेर : १६ वर्ष 	<ul style="list-style-type: none"> शारिरिक दन्दुरुस्त
७.	औजार तथा उपकरणहरू	<ul style="list-style-type: none"> नत्थी गरिएको सूचीअनुसार 	
८.	कार्यस्थलमा व्यावहारिक सिपको प्रयोग	<ul style="list-style-type: none"> वास्तविक कार्यक्षेत्रमा क्षमता/सीपको प्रदर्शन गर्ने गरी भ्रमण 	<ul style="list-style-type: none"> कार्यक्षेत्रमा कम्तीमा प्रत्येक मोड्युलको अन्तमा व्यावहारिक कक्षा
९.	मूल्याङ्कन	<ul style="list-style-type: none"> सबै योजनाका लागि मूल्याङ्कन मापक योजना अनुसारको मूल्याङ्कन प्रणाली 	
१०.	प्रयोग हुने सामग्रीहरू	<ul style="list-style-type: none"> नत्थी गरिएको सूची अनुसार 	

आवश्यक स्टेशनरी र विविध सामग्रीहरु

क्र.सं.	वीवरण	परिमाण
१.	कापी	२ दर्जन
२.	डटपेन	२ दर्जन
३.	सार्पनर ठूलो	२ थान
४.	करेक्सन पेन	१ दर्जन
५.	साइन पेन	३ दर्जन
६.	पाइलट/जेल पेन	३ दर्जन
७.	इरेजर	३ दर्जन
८.	पेन्सील	३ दर्जन
९.	स्टापलर	५ थान
१०.	ल्लिफ चार्ट पेपर	आवश्यकता अनुसार
११.	फ्ल्यास कार्ड	आवश्यकता अनुसार
१२.	फोटोकपी पेपर	आवश्यकता अनुसार
१३.	फाइल	आवश्यकता अनुसार
१४.	हवाइट बोर्ड	१ थान
१५.	बोर्ड मार्कर	२ दर्जन
१६.	परमानेन्ट मार्कर	१ दर्जन

नोट: तालीमका बखत सैद्धान्तिक विषयको प्रशिक्षणका क्रममा उपलब्ध हुन सक्ने अवस्थामा प्रोजेक्टर, फ्लिपचार्ट बोर्ड, पिन बोर्ड प्रयोगमा ल्याउन सकिनेछ ।

Subject /Sector/Sub-Scetor Skill Committee

१. डा.हरि दहाल	संयोजक
२. मधु शुदन	बिषय बिज्ञ
३. दिपक लामिछाने	बिषय बिज्ञ
४. रामजी प्रसाद सापकोट	बिषय बिज्ञ
५. भरत बस्नेत	बिषय बिज्ञ

Technical committee

१. रामजी प्रसाद सापकोट	बिषय बिज्ञ
२. मधु शुदन	बिषय बिज्ञ
३. दिपक लामिछाने	बिषय बिज्ञ
४. निमा आचार्य	बिषय बिज्ञ
५. गोविन्द धिमीरे	बिषय बिज्ञ
६. भरत बस्नेत	बिषय बिज्ञ

